

HAVLÍČKOBRODSKO 8

Vlastivědný sborník

Přehled územně-správního vývoje okresu Havlíčkův Brod od roku 1850

Ladislav Macek

V rakouské monarchii byla prvoinstanční veřejná správa politická, soudní i finanční až do sklonku feudalismu vykonávána prostřednictvím patrimonií a některých vybraných měst. Výkonnými orgány patrimonií přitom byly vrchnostenské úřady a u měst magistrátní úřady.

Správa území okresu Havlíčkův Brod (stav z r. 1960) byla v roce 1843 vykonávána prostřednictvím magistrátů královského města Německý Brod, měst Habry, Chotěboř, Leděč, Přibyslav, městyse Lipnice, vrchnostenských úřadů 16 panství (Dolní Kralovice, Golčův Jeníkov, Habry, Herálec, Horní Studenec, Chotěboř, Leděč nad Sázavou, Lipnice nad Sázavou, Okrouhlice, Polná, Ronov nad Doubravou, Světlá nad Sázavou, Střítež, Větrný Jeníkov, Vilémov, Žleby a Tupadly) a 19 statků (Bačkov, Běstvina, Břevnice, Česká Bělá, Dolní Krupá, Klokočov, Květinov, Libice nad Doubravou, Maleč a Modletín, Nová Ves u Chotěboře, Nová Ves u Světlé, Pohled, Rozsochatec, Skřivánek, Štěpánov, Úhrov, Úsobí, Věž, Vrbice).

Zásadní změnu v organizaci veřejné správy přinesl rok 1848, kdy po zrušení poddanství a zániku patrimonií v jejich feudální podobě starý správní systém ztratil své opodstatnění a bylo proto zřejmé, že musí dojít k postátnění správních orgánů již v první instanci.

Nová organizace vstoupila v platnost k 1.1. 1850, když její hlavní zásady byly schváleny císařským nařízením ze dne 26. června 1849, č.295 říšského zákoníku (dále ř.z.). Výnosem ministerstva vnitra ze dne 9.8. 1849, č.352 ř.z., byly potom vymezeny základní územní jednotky státní správy, tzv. politické okresy (dále jen okresy), které byly vytvořeny podle jednotných hledisek tak, aby se zásadně nelišily ani rozlohou, ani počtem obyvatel.

Vyššími jednotkami se staly kraje a země a nejvyšším orgánem státní správy ministerstvo vnitra ve Vídni.

Země Čechy byla rozčleněna do 7 krajů (mimo kraje stála Praha) a do 79 politických okresů, přičemž jakožto výkonné orgány okresů byla v jejich sídlech zřízena okresní hejtmanství (v letech 1850-1855 nazývaná podkrajské úřady), vedená okresním hejt-

manem.

Celý územní obvod dnešního okresu Havlíčkův Brod tehdy připadl do působnosti Pardubického kraje a za sídla podkrajských úřadů byla zvolena města Chotěboř, Německý Brod a Ledec nad Sázavou.

Součástí procesu změn po roce 1848 bylo i oddělení výkonu moci politické od výkonu moci soudní. Na území okresu Chotěboř tak vznikly soudní okresy (dále jen s.o.) Chotěboř a Habry, na území okresu Německý Brod s.o. Humpolec, Německý Brod, Polná a Přibyslav a na území okresu Ledec nad Sázavou s.o. Dolní Kralovice a Ledec nad Sázavou.

Tato organizace veřejné správy (hlavním garantem byl ministr vnitra Stadion), vytvořená pod vlivem revolučních událostí roku 1848, brzy přestala vyhovovat záměrům vídeňské vlády. Na základě nejvyššího ustanovení o zřízení a úřední působnosti okresních úřadů, krajských úřadů, místodržitelství a soudních úřadů ze dne 19.1. 1853, č.10 ř.z., a výnosu ministerstva vnitra ze dne 9.10. 1854, č.274 ř.z., o organizaci veřejné správy, proto od 26. května 1855 zahájily činnost smíšené okresní a krajské úřady (slučovaly moc politickou a soudní do jednoho úřadu). V Čechách vzniklo 208 smíšených okresních úřadů tím způsobem, že v sídle každého soudního okresu vznikl tento úřad pro celý jeho obvod.

Místo dosavadních 7 bylo zřízeno krajů 13, přičemž území celého dnešního okresu připadlo do kompetence krajského úřadu v Čáslavi.

Toto správní uspořádání bylo v oblasti samosprávy doplněno zákonem ze dne 25.7. 1864, č.27 českého zem. zák., který zřizoval okresní zastupitelstva, volená na 3 roky, jakožto mezičlánek mezi obcemi a zemskými sněmy. Tato okresní zastupitelstva, tvořená 18 - 36 členy (podle počtu obyvatel okresu), se v průběhu roku 1865 konstituovala ve všech sídlech smíšených okresních úřadů. Do jejich kompetence spadalo především zdravotnictví, sociální péče, doprava, finanční záležitosti a některé přenesené působnosti, např. z vojenské oblasti.

Správní systém z roku 1855 přetrvával až do roku 1868, kdy v rakouské monarchii došlo k obnově konstitučního života vyhlášením tzv. prosincové ústavy (č.144/1867 ř.z.).

V průběhu tohoto období došlo ke změně ve struktuře krajských úřadů. Nařízením státního ministerstva ze dne 22. října

1862, č.73 ř.z., byly v Čechách tyto úřady zrušeny, avšak v jejich sídlech i nadále pracovaly některé orgány, tvořené především technickým, zdravotnickým a finančním úřednictvem. Od tohoto roku až do konce mocnářství byly potom politické okresy podřízeny přímo pražskému místodržitelství.

Přijetím zákona ze dne 19.5. 1868, č.44 ř.z., o zřízení politických úřadů správních a vydáním nařízení ministerstva vnitra ze dne 10.6. 1868, č. 101 ř.z., mohlo od 31.8. 1868 dojít k opětovnému rozdělení moci politické a soudní.

Výnosem ministerstva vnitra ze dne 31.7. 1868, č. 114 ř.z., byla okresní hejtmanství v sídlech bývalých krajských úřadů v Čechách vybavena přenesenou působností místodržitelství, zejména v oblasti dozoru nad ostatními hejtmanstvími svého obvodu. Pro sledovanou oblast byla sídlem takového dohlédacího okresního hejtmanství Čáslav. Nešlo však o obnovu bývalých krajů.

Stálým orgánem první instance státní správy se tedy stala okresní hejtmanství, tvořená několika okresy soudními. Počet hejtmanství v Čechách se z počátečního stavu 89 do konce roku 1908 zvýšil na 98.

Na území dnešního okresu bylo obnoveno hejtmanství v Chotěboři (s.o. Chotěboř), v Ledci nad Sázavou (s.o. Dolní Kralovice a Ledec nad Sázavou) a v Německém Brodě (s.o. Humpolec a Německý Brod). Nově zřízeno bylo hejtmanství v Čáslavi (s.o. Čáslav a Habry). Z území s.o. Polná a s.o. Přibyslav byl vytvořen politický okres Polná. Ten však byl nařízením ministerstva vnitra ze dne 15.7. 1884, č.119 ř.z., zrušen a jeho obvod rozdělen mezi sousední okresy. S.o. Přibyslav připadl pod okres Chotěboř a s.o. Polná opět k okresu Německý Brod.

Na základě nařízení ministerstva práv ze dne 15.10. 1877, č.95 ř.z., byl vynětím některých obcí (především s obyvatelstvem německé národnosti) z kompetence okresních soudů v Polné a v Německém Brodě zřízen obvod okresního soudu se sídlem ve Štokách, spadající do působnosti okresního hejtmanství v Polné a od roku 1884 v Německém Brodě.

Nařízením ministerstva vnitra ze dne 15.6. 1910, č.116 ř.z., došlo k ustavení okresního hejtmanství v Humpolci, jehož základ vytvořil obvod s.o. Humpolec, do té doby pod pravomocí hejtmanství v Německém Brodě.

Samostatná Československá republika po svém vzniku převzala

správní systém monarchie, pouze s tím rozdílem, že okresní hejtmanství byla v roce 1919 přejmenována na okresní správy politické a v roce 1925 na okresní úřady.

Zákon z 29.2.1920, č. 126 Sb., sice kodifikoval pro celé území republiky tzv. župní správní členění, avšak reálně byl uplatňován pouze na Slovensku, kde mohl navázat na dlouhodobou tradici starých uherských žup.

Všechna okresní zastupitelstva (samosprávná) byla rozhodnutími zemských správ politických v roce 1919 rozpuštěna a nahrazena tzv. okresními správními komisemi (na Moravě a ve Slezsku okresními silničními výbory), jejichž obvody byly shodné s obvody soudních okresů. Tento stav trval do 31.10. 1928, kdy byly zákonem č.125/1927 Sb. zrušeny a jejich kompetence přeneseny na okresní zastupitelstva, která se stala součástí okresních úřadů a byla přímo řízena okresními hejtmany. Nejednalo se tedy již o samostatné veřejnoprávní subjekty. Volební období jeho členů bylo šestileté, přičemž voleni byli pouze ze dvou třetin a jedna třetina jmenována z tzv. odborníků. Působnost těchto zastupitelstev se vztahovala na celé území politického okresu a týkala se zejména hospodářských oblastí.

Vyšší stupeň samosprávy navazoval na zemské členění státu a od roku 1927 byl představován zemským zastupitelstvem.

Územní změny, vyvolané Mnichovskou dohodou, se území dnešního okresu Havlíčkův Brod přímo nedotkly.

Změna nastala až po okupaci zbytku Česko-Slovenska, po 15. březnu 1939. Veškerou výkonnou mocí na území českých zemí druhé republiky byl pověřen vrchní velitel německé okupační armády generál von Brauchitsch, jemuž byly přímo podřízeny armádní skupina 3 (Čechy) a 5 (Morava) a zčásti i někteří velitelé nižších vojenských jednotek, armádních sborů, které, označeny římskými číslicemi, vytvářely 7 územních obvodů (v Čechách 4, na Moravě 3). Každý velitel armádního sboru měl k dispozici civilního správního šéfa který ve svém obvodu řídil tzv. oberlandráty, jejichž působnost byla vymezena ve dvojí linii: byly nejnižšími správními úřady pro německé státní příslušníky a zároveň kontrolními orgány, vykonávajícími dozor nad okresními a obecními úřady.

Území dnešního okresu Havlíčkův Brod spadalo do kompetence 2 oberlandrátů - Pelhřimov (okresy Humpolec, Ledec, Pelhřimov) a Německý Brod (okresy Německý Brod, Chotěboř, Čáslav).

Vojenská správa Protektorátu však trvala jen velmi krátce. S platností od 15.4. 1939 přešel výkon správy na zastupujícího říšského protektora a na nižší české úřady. Ke dni 22.4. 1939 bylo reorganizováno i územní členění. K oberlandrátu se sídlem v Německém Brodě byly přiřčeny politické okresy Humpolec, Kamenice n.L., Ledec, Pelhřimov a Vlašim a naopak okres Čáslav byl připojen k oberlandrátu se sídlem v Kolíně.

Oberlandrát v Německém Brodě byl zrušen výnosem říšského protektora k 1.10. 1940. Na tuto skutečnost potom navázalo vládní nařízení ze dne 26.9. 1940, č.389 Sb., kterým byl zrušen okresní úřad v Německém Brodě a došlo i ke změnám v podřízenosti obvodů okresních soudů. Politická správa s.o. Německý Brod přešla na okresní úřad v Humpolci, území s.o. Polná a Štoky připadly do správy okresního úřadu v Jihlavě a s.o. Přebyslav do obvodu okresního úřadu v Novém Městě na Moravě. Ze s.o. Německý Brod byly přitom vyčleněny obce Bartoušov, Dlouhá Ves, Mírovka, Vysoká, Jilemnick, Pohled a Okrouhlička, o něž byl zvětšen s.o. Štoky a obce Cibotín, Česká Bělá, Krátká Ves a Macourov, jež byly připojeny k s.o. Přebyslav.

Sídlem oberlandráta pro okresy Humpolec, Ledec a Čáslav se stal Kolín, okres Chotěboř byl začleněn pod oberlandrát Pardubice a s.o. Polná, Štoky a Přebyslav pod oberlandrát Jihlava.

V souladu s tzv. Heydrichovou správní reformou došlo na území Protektorátu k 15.6. 1942 k reorganizaci soustavy oberlandrátů (č.94/1942 Věst. min. vnitra). Nově jich bylo vytvořeno 7, přičemž část jejich agendy byla přenesena na zemské prezidenty v Praze a v Brně a část na vybrané okresní úřady, na hejtmany s rozšířenou působností (tzv. správa z příkazu říše - RAV).

Politické okresy Humpolec a Ledec nad Sázavou byly podřízeny okresnímu hejtmanství s rozšířenou pravomocí (OÚsRP) v Táboře, které podléhalo oberlandrátu v Českých Budějovicích.

Okresní úřad Chotěboř byl přeorganizován na pobočku okresního úřadu v Chrudimi, jenž spadal pod OÚsRP v Pardubicích a oberlandrát v Hradci Králové.

Území s.o. Polná a Štoky, připojená v roce 1940 k okresu Jihlava, stejně jako s.o. Přebyslav, připojeného k okresu Nové Město na Moravě, podléhala v rámci svých polit. okresů OÚsRP v Jihlavě, stejně jako oberlandrátu, sídlícím tamtéž.

V roce 1944, po zrušení oberlandráta v Praze, připadl obvod

okresu Čáslav (s.o. Čáslav a Habry) k oberlandrátu v Hradci Králové.

Všechna protektorátní nařízení, neplatná podle mezinárodního práva a ústavy ČSR, zrušil dekret prezidenta republiky č. 121/1945 Sb. ze dne 27.10. 1945. V územním členění státu byl obnoven stav z roku 1938 se složkami zemskými, okresními a obecními.

Ještě v době okupace začaly vznikat v některých oblastech revoluční národní výbory, jejichž činnost byla legalizována dekretem prezidenta republiky č. 18 Ústř. věst. čsl., ze dne 14.2. 1944 a vládní nařízením ze dne 5.5. 1945, č.4/45 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů. Měly to být zastupitelské sbory a orgány veřejné moci pro obvody jednotlivých obcí, okresů a zemí.

Na území dnešního okresu byly tehdy obnoveny okresy Chotěboř (s.o. Chotěboř a Přibyslav), Havlíčkův Brod (s.o. Havlíčkův Brod, Polná a Štoky) a Ledec nad Sázavou (s.o. Dolní Kralovice a Ledec nad Sázavou), které podléhaly Zemskému národnímu výboru v Praze. Obvod s.o. Habry byl stále součástí okresu Čáslav, stejně jako obvod s.o. Humpolec okresu Humpolec.

Územní reorganizace, která vstoupila v platnost k 1. únoru 1949 dle zákona č. 280/1948 Sb. a vládního nařízení č.3/1949 Sb., zrušila dosavadní zemské uspořádání a vytvořila zřízení krajské, představované v českých zemích 13 kraji. Zároveň došlo ke zrušení malých soudních okresů. Jejich pravomoci přešly na okresní soudy v sídlech okresních národních výborů.

Obvody okresů Havlíčkův Brod, Humpolec, Ledec nad Sázavou a bývalého s.o. Přibyslav, připojeného k okresu Žďár nad Sázavou, byly začleněny do správy KNV Jihlava. Okresy Čáslav a Chotěboř, k němuž byla připojena značná část bývalého s.o. Habry, pod pravomoc KNV Pardubice.

Zatím poslední velká změna v územním členění státu proběhla v roce 1960 na základě znění zák.č. 36/60 Sb., který zřizoval okresní obvody v takové podobě, v jaké je známe dosud a nově vytýčoval i obvody krajské.

ONV v Chotěboři a v Ledci nad Sázavou zanikly k 1.7. 1960 a většina jejich správního území byla spojena s obvodem ONV Havlíčkův Brod, přičemž některé části bývalých okresů byly připojeny k okresům sousedním (např. Polensko k okresu Jihlava, Dolnokrál-

vicko k okresu Benešov, okolí Zruče nad Sázavou k okresu Kutná Hora apod.). Nově vzniklý obvod okresu Havlíčkův Brod byl podřízen KNV Hradec Králové a tento stav trval až do roku 1990, kdy došlo k faktickému zrušení krajského zřízení tím, že do soustavy nově volených zastupitelských sborů nebyl již krajský stupeň zafázen.

Soupis použitých pramenů a základní literatury :

- Administrativní lexikon obcí v republice Československé, díl I. - Čechy, Praha 1927
- Amtliches deutsches Ortsbuch für das Protektorat Böhmen und Mähren, Prag 1939
- Amtliches deutsches Ortsbuch für das Protektorat Böhmen und Mähren, Prag 1940
- Obecný Zákoník říšský a Věstník vládní pro císařství Rakouské (po roce 1868 Zákoník říšský pro království a země v radě říšské zastoupené) 1849 - 1910
- Příruční kniha o soudním a politickém rozvrhu korunní země České, Praha 1850
- Retrospektivní lexikon obcí ČSSR (1850 - 1970), Praha 1978
- Sbírka zákonů a nařízení státu československého 1920, 1927
- Sbírka zákonů a nařízení protektorátu Čechy a Morava 1940
- Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé (po roce 1960 ČSSR) 1945 - 1960
- Seznam míst v království Českém, Praha 1878
- Seznam míst v království Českém, Praha 1886
- Seznam míst v království Českém, Praha 1913
- Seznam obcí v zemi České podle stavu z prosince 1945, Zprávy Státního úřadu statistického republiky Československé, r. XXVII, 1946, řada D, č.1-16
- Seznam obcí v republice Československé, díl I. - Seznam obcí v zemích Českých podle správního rozdělení z 1. února 1949, Praha 1949
- Seznam obcí ČSSR (Podle stavu ke dni 1.července 1960), Praha 1960
- Statistický lexikon obcí v republice Československé, díl I. - Čechy, Praha 1923
- Statistický lexikon obcí ČSSR 1965, Praha 1966
- Věstník ministerstva vnitra v Praze, Praha 1940, 1942

Vollständiges Ortschaften - Verzeichniss der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder, Viena 1892

Zákoník zemský království Českého 1864

Chromec, B.: Místopisný slovník Československé republiky, Praha 1935

Janák J., Hledíková Z.: Dějiny správy v českých zemích do roku 1945, Praha 1989

Janák, J.: Vývoj správy v českých zemích v epoše kapitalismu, I., II., Praha 1967

Lenderová, M., Svatoňová, S.: Správní vývoj okresu Hradec Králové, OA Hradec Králové 1986

Kotyška, V.: Úplný místopisný slovník království Českého, Praha 1895

Kudrnáč, V.: Úplný adresář politického okresu Německobrodského, Turnov 1903

Orth, J., Sládek, F.: Topograficko - statistický slovník Čech čili podrobný popis všech měst, městysů, vesnic, pak zámků, dvorů, továren, mlýnů, hutí a podobných o samotě ležících stavení jakož i všech zpustlých hradů a zaniklých osad království Českého, Praha 1870

Palacký, F.: Popis království Českého čili podrobné poznamenání všech dosavadních krajův, panství, statkův, měst, městeček a vesnic, někdejších hradův a tvrzí, též samot a zpustlých osad mnohých v zemi české, s udáním jejich obyvatelstva dle popisu z MDCCCXLIII vykonaného, Praha 1848

Profous, A.: Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny, sv. I-IV, Praha 1949 - 1957

Roubík F.: Ke vzniku správního rozdělení Čech z roku 1850, Sborník AMV, r. XI, 1938, s. 63-172

Roubík, F.: Vývoj správního rozdělení Čech v letech 1850 - 1868, Sborník AMV, r. XII, 1939

Sedláček, A.: Místopisný slovník historický království Českého, Praha b.d.

Šisler, S.: Příspěvek k vývoji a organizaci okupační správy v českých zemích v letech 1939 - 1945, SAP, r. XIII, 1963, sv. 2, s. 46-95

Šisler, S.: Studie o organizaci a působnosti nacistické okupační správy v českých zemích v letech 1939 - 1945, SAP, r. XXII, 1972, s. 183-219

TABULKOVÉ PŘÍLOHY :

Správní období 1850 - 1855

země	kraj	politický okres	soudní okres
Č E C H Y	Pardubice	Kutná Hora	Čáslav
			Kutná Hora
		Chotěboř	Habry
			Chotěboř
		Ledeč n.S.	Dolní Kralovice
			Ledeč n.S.
		Německý Brod	Humpolec
			Německý Brod
			Polná
			Přibyslav

Správní období 1855 - 1868

země	kraj	smíšený okresní úřad
Č E C H Y	Čáslav (do roku 1862)	Čáslav
		Dolní Kralovice
		Habry
		Humpolec
		Chotěboř
		Ledeč n.S.
		Německý Brod
		Polná
		Přibyslav

Správní období 1868 - 1939

země	politický okres	soudní okres
Č E C H Y	Čáslav	Čáslav
		Habry
	Chotěboř	Chotěboř
		Přibyslav (od r. 1884)
	Humpolec (od r. 1910)	Humpolec (od r. 1910)
	Ledeč n.S.	Dolní Kralovice
		Ledeč n.S.
	Německý Brod	Humpolec (do r. 1910)
		Německý brod
		Polná (od r. 1884)
		Štoky (od r. 1884)
	Polná (do r. 1884)	Polná (do r. 1884)
		Přibyslav (do r. 1884)
		Štoky (do r. 1884)

Období německé vojenské správy
(15.3. 1939 - 22.4. 1939)

země	arm. sbor	oberlandrát	politický okres	soudní okres
Č E C H Y	XIII. Plzeň	Pelhřimov	Humpolec	Humpolec
			Ledeč n.S.	Dolní Kral.
				Ledeč n.S.
	XIV. Pardub.	Německý Brod	Čáslav	Čáslav
				Habry
			Chotěboř	Chotěboř
				Přibyslav
			Německý Brod	Německý Brod
				Polná
				Štoky

Správní období 22.4 1939 - 1940

země	oberlandrát	politický okres	soudní okres
Č E C H Y	Kolín	Čáslav	Čáslav
			Habry
	Německý Brod	Humpolec	Humpolec
		Chotěboř	Chotěboř
			Přibyslav
		Ledeč n.S.	Dolní Kralovice
			Ledeč n.S.
		Německý Brod	Německý Brod
			Polná
			Štoky

Správní období 1940 - 1942

země	oberlandrát	politický okr.	soudní okres
Č E C H Y	Kolín	Čáslav	Čáslav
			Habry
		Humpolec	Humpolec
			Německý Brod
		Ledeč n.S.	Dolní Kralovice
			Ledeč n.S.
M O R A V A	Pardubice	Chotěboř	Chotěboř
	Jihlava	Jihlava	Jihlava
			Polná
			Štoky
			Třešť
		Nové Město na Moravě	Bystřice nad Pernštejnem
			Nové Město n.M.
			Přibyslav
			Žďár n.S.

Správní období 1942 - 1945

země	oberlandrát	politický okr.	soudní okres
Č E C H Y	České Budějovice	Humpolec	Humpolec
			Německý Brod
		Ledeč n.S.	Dolní Kralovice
			Ledeč n.S.
	Hradec Králové	Čáslav (od r. 1944)	Čáslav (od r. 1944)
			Habry (od r. 1944)
		Chrudim (v Chotěboři pobočka okr. úřadu)	Hlinsko
			Chotěboř
			Chrudim
			Nasavrky
Praha (do r.1944)	Čáslav (do r. 1944)	Čáslav	
		Habry	
M O R A V A	Jihlava	Jihlava	Jihlava
			Polná
			Štoky
		Nové Město na Moravě	Bystřice n.P.
			Nové Město n.M.
			Přibyslav
	Žďár n.S		

Správní období 1945 - 1949

země	politický okres	soudní okres
Č E C H Y	Čáslav	Čáslav
		Habry
	Chotěboř	Chotěboř
		Přibyslav
	Havl. Brod	Havl. Brod
		Polná
		Štoky
	Humpolec	Humpolec
	Ledeč n.S.	Dolní Kralovice
		Ledeč n.S.

Správní období 1949 - 1960

období	kraj	politický okres a soudní okres
1949 - 1960	Jihlava	Havlíčkův Brod
		Humpolec
		Ledeč n.S.
		Žďár n.S. (včetně území bývalého soudního okresu Přibyslav)
	Pardubice	Čáslav
		Chotěboř (včetně území bývalého soudního okresu Habry)
1960 - 1990	Hradec Králové	Havlíčkův Brod

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
1) Bačkov	Bačkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
2) Bartoušov	Stráž	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Štoky 1945 Havl. Brod
3) Bezděkov	Štěpánov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Hařilova Lhotka	Štěpánov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Štěpánov	Štěpánov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
4) Bělá	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Tasice	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
5) Bojiště	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Mstislavice	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Veliká	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
6) Boňkov	Herálec	1850-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
7) Borek	Ronov n.D.	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Ostružno	Ronov n.D.	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
8) Břevnice	Břevnice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
9) Čachotín	Rozsochatec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
10) Čečkovice	Báštšina	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
11) Česká Bělá	Bělá	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Příbyslav 1945 Havl. Brod
Cibotín	Pohled	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Příbyslav 1945 Havl. Brod
12) Číhošť	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Hlohov	Žleby a Tupadly	1850-1949 Čáslav 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Čáslav 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Hroznětín	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Tunochody	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Zdeslavice	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
13) Dlouhá Ves	Pohled	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Štoky 1945 Havl. Brod
14) Dolní Krupá	Dolní Krupá	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Chrast	Dolní Krupá	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
15) Dolní Město	Lipnice	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Dobrá Voda (Lipnická)	Lipnice	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Loukov	Lipnice	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Meziklasí	Lipnice	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Rejčkov	Lipnice	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Smrčensko	Lipnice	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
16) Dolní Sokolovec	Libice	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Horní Sokolovec	Libice	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
17) Druhanov	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
18) Golčův Jeníkov	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
Kobyli Hlava	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
Nasavrky	Vilémov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
Rímovice	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Sírákovice	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
Stupárovice	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
Vrtěšice	Vilémov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
19) Habry	Habry (město)	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Frýdnava	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Lubno	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Zboží	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
20) Havlíčkova Borová	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Příbyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Příbyslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Peršikov	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Příbyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Příbyslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Železné Horky	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Příbyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Příbyslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
21) Havlíčkův Brod	Německý Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Březinka	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Herlify	Pohled	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Jilemník	Pohled	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Štoky 1945 Havl. Brod
Klanečná	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Květnov	Střítež	1850-1877 Ném. Brod 1877-1884 Polná 1884-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1877 Ném. Brod 1877-1949 Štoky 1949 Havl. Brod
Mírovka	Střítež	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Štoky 1945 Havl. Brod
Poděbaby	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Suchá	Německý Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Svatý Kříž	Německý Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Šmolovy	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Termesivý	Pohled	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Veselice	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Zbožice	Německý Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
22) Herálec	Herálec	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
Dubí	Herálec	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
Kamenice	Herálec	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
Koječín	Herálec	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
Mikulášov	Herálec	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Pavlov u Herálce	Herálec	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
Zdislavice	Okrouhlice	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
23) Heřmanice	Vilémov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
Bučovice	Vilémov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
24) Hněvkovice	Dolní Kralovice	1850-1855 Ledeč 1855-1868 Dol. Kral. 1868-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Dolní Kralovice 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Budeč	Dolní Kralovice	1850-1855 Ledeč 1855-1868 Dol. Kral. 1868-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Dolní Kralovice 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Habrovčice	Dolní Kralovice	1850-1855 Ledeč 1855-1868 Dol. Kral. 1868-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Dolní Kralovice 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Chotěměřice	Dolní Kralovice	1850-1855 Ledeč 1855-1868 Dol. Kral. 1868-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Dolní Kralovice 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Nová Ves u D. Kral.	Dolní Kralovice	1850-1855 Ledeč 1855-1868 Dol. Kral. 1868-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Dolní Kralovice 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Štičí	Dolní Kralovice	1850-1855 Ledeč 1855-1868 Dol. Kral. 1868-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Dolní Kralovice 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Velká Paseka	Dolní Kralovice	1850-1855 Ledeč 1855-1868 Dol. Kral. 1868-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Dolní Kralovice 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Zahájí	Dolní Kralovice	1850-1855 Ledeč 1855-1868 Dol. Kral. 1868-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Dolní Kralovice 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
25) Horní Krupá	Dolní Krupá	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Lysá	Dolní Krupá	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Údolí	Dolní Krupá	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Zálesí	Dolní Krupá	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
26) Horní Paseka	Dolní Kralovice	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
27) Horní Pohled	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
28) Hradec	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Hamry	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
29) Hurtova Lhota	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
30) Chotěboř	Chotěboř (město)	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Bílek	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Dobkov	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Klouzovy	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Marieves	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Počátky	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Příjemky	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Rankov	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Střížov	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Svinň	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
31) Chrtín	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
32) Chřenovice	Ledeč	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
33) Jedlá	Ledeč	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
Dobrá Voda	Ledeč	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
34) Jeřišno	Běstvina	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Heřman	Ronov n.D.	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Chuchel	Běstvina	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Podhořice	Běstvina	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Vestecká Lhotka	Ronov n.D.	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
35) Jilem	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
36) Jitkov	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
37) Kámen	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Jiřikov	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Proseč	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
38) Kamenná Lhota	Dolní Kralovice	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
Dolní Paseka	Dolní Kralovice	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
39) Klokočov	Klokočov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Klokočovská Lhotka	Klokočov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
40) Knyk	Německý Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Rozňák	Německý Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
41) Kochánov	Úsobí	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
42) Kojetín	Německý Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
43) Kouty	Dolní Kralovice	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
44) Kozlov	Ledeč	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
Leština	Ledeč	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Olešná	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
45) Kožlí	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Bohumilice	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Sechov	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
46) Kraborovice	Uhrov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Uhrov	Uhrov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
47) Krásná Hora	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Bezděkov	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Bratroňov	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Broumova Lhota	Nová Ves u Sv. n.S.	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Čekánov	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Hlavňov	Květinov	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Kojkovičky	Lipnice	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850-1868 Humpolec 1868 Ném. Brod (Havl. Brod)
Vitonín	Lipnice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Volichov	Lipnice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
48) Krátká Ves	Česká Bělá	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Přibyslav 1945 Havl. Brod
49) Krucemburk	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Hluboká	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Staré Ransko	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
50) Kunemil	Světlá	1850-1894 Ledeč 1894-1949 Čáslav 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1894 Ledeč 1894-1949 Habry 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
51) Květinov	Květinov	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Kvasetice	Květinov	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Radňov	Herálec	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
52) Kyjov	Břevnice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Dvorce	Pohled	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
53) Kynice	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
54) Lány	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
55) Ledeč nad Sázavou	Ledeč (město)	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Habrek	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Horní Ledeč	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Obrvaň	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Souboř	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Sychrov	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Vrbka	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
56) Leškovice	Vilémov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
57) Leština u Světlé	Vrbice	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Dobrnice	Vrbice	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Štěpánov	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod

OBEC A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Vrbice	Vrbice	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
58) Libice nad Doubr.	Libice	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Barovice	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Chloumek	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Kladruby	Štěpánov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Křemenice	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Libická Lhotka	Libice	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Lhůta	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Malochyně	Štěpánov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Nehodovka	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Spálava	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
59) Lípa	Střítež	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Dobrohostov	Úsobí	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Chválkov	Úsobí	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Petrkov	Střítež	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
60) Lipnice nad Sázavou	Lipnice (městys)	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Vilémovce	Lipnice (městys)	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
61) Lučice	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949 Havl. Brod
62) Malčín	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
Dobrá Voda	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
63) Maleč	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Blatnice	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Dolní Lhotka	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Horní Lhotka	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Hranice	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Jeníkovec	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Předboř	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
64) Michalovice	Květinov	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
65) Modlíkov	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Přibyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Přibyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod
66) Nejepín	Uhrov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
67) Nová Ves u Chotěboře	Nová Ves u Chotěb.	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Nový Dvůr	Nová Ves u Chotěb.	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
68) Nová Ves u Leštiny	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
69) Okrouhlička	Skřivánek	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Štoky 1945 Havl. Brod
Skřivánek	Skřivánek	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Štoky 1945 Havl. Brod
70) Okrouhlice	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Babice	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Chlístov	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Olešnice	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850-1868 Habry 1868 Ném. Brod (Havl. Brod)
Vadín	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
71) Olešenka	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Příbyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Příbyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod
72) Olešná	Dolní Krupá	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
73) Ostrov	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
74) Oudoleň	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
75) Ovesná Lhota	Vrbice	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
76) Pavlov	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
77) Podmoklany	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Branišov	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Hudeč	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
78) Podmoky	Žleby a Tupadly	1850-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
79) Pohled	Pohled	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Štoky 1945 Havl. Brod
Simtany	Pohled	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Štoky 1945 Havl. Brod
80) Prosička	Ledeč (město)	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Dolní Prosička	Ledeč (město)	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Nezdín	Ledeč	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
81) Přibyslav	Polná (Přibyslav - město)	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Přibyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Přibyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod
Česká Jablonná	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Přibyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Přibyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod
Dobrá	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Přibyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Přibyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod
Dolní Jablonná	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Přibyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Přibyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod
Hřiště	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Přibyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Přibyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Poříčí	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Přibyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Přibyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod
Ronov nad Sázavou	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Přibyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Přibyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod
Utín	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Přibyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Přibyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod
82) Příseka	Světlá	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
83) Radostín	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949 Havl. Brod
84) Rozsochatec	Rozsochatec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Jahodov	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
85) Rušínov	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Hostětinky	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Modletín	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Vratkov	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
86) Rybníček	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
87) Sázavka	Vrbice	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
88) Sedletín	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Veselá	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
89) Skorkov	Herálec	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
90) Skryje	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
Hostačov	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Chrastice	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
91) Skuhrov	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949 Havl. Brod
92) Slavíkov	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Dlouhý	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Dolní Vestec	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Horní Vestec	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Kocourov	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Rovný	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Štikov	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Zálesí	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
93) Slavětín	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBECA A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
94) Slavnič	Herálec	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
95) Sloupno	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
96) Služátky	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
97) Sobiňov	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
98) Stříbrné Hory	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Příbyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Příbyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod
99) Světlá nad Sázavou	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Benetice	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Dolní Březinka	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Dolní Dlužiny	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Horní Březinka	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Horní Dlužiny	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Josefodol	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Kochánov	Nová Ves u Sv. n.S.	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod

OBECA A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Leštinka	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Lipnička	Nová Ves u Sv. n.S.	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Mrzkovice	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
od 1.1.98 samostat. obec Nová Ves u Světlé	Nová Ves u Sv. n.S.	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Opatovice	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Radostovice	Nová Ves u Sv. n.S.	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Závidkovice	Nová Ves u Sv. n.S.	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
Žebrákov	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
100) Šlapanov	Strátež	1850-1855 Ném. Brod 1855-1884 Polná 1884-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1877 Polná 1877-1949 Štoky 1949 Havl. Brod
Kněžská	Strátež	1850-1855 Ném. Brod 1855-1884 Polná 1884-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1877 Polná 1877-1949 Štoky 1949 Havl. Brod
Šachotín	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1884 Polná 1884-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1877 Polná 1877-1949 Štoky 1949 Havl. Brod
101) Štoky	Strátež	1850-1855 Ném. Brod 1855-1884 Polná 1884-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1877 Polná 1877-1949 Štoky 1949 Havl. Brod
Petrovice	Strátež	1850-1855 Ném. Brod 1855-1884 Polná 1884-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1877 Polná 1877-1949 Štoky 1949 Havl. Brod

OBECA A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Pozovice	Střítež	1850-1855 Ném. Brod 1855-1884 Polná 1884-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1878 Polná 1878-1949 Štoky 1949 Havl. Brod
Smilov	Střítež	1850-1855 Ném. Brod 1855-1884 Polná 1884-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1877 Polná 1877-1949 Štoky 1949 Havl. Brod
Studánka	Střítež	1850-1855 Ném. Brod 1855-1884 Polná 1884-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1877 Polná 1877-1949 Štoky 1949 Havl. Brod
102) Tis	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Kněž	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
103) Trpišovice	Nová Ves u Sv. n.S.	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
Bílantova Lhota	Ledeč (město)	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
Dobrovítova Lhota	Nová Ves u Sv. n.S.	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
Koňkovice	Nová Ves u Sv. n.S.	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
Remuta	Nová Ves u Sv. n.S.	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
Smrčná	Nová Ves u Sv. n.S.	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledec 1960 Havl. Brod
104) Uhelná Příbram	Uhrov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBECA A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Jarošov	Uhrov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Petrovice u Uh. Příbr.	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Přísečno	Ronov n.D.	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Pukšice	Ronov n.D.	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
105) Ůhořilka	Větrný Jeníkov	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
106) Ůsobí	Ůsobí	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Chyška	Větrný Jeníkov	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Kosovy	Ůsobí	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
107) Vepřívov	Chotěboř	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Mířátky	Habry	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
108) Veselý Žďár	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
109) Věží	Věží	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Jedouchov	Okrouhlice	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Leština	Okrouhlice	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
Mozerov	Věž	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
Skála	Okrouhlice	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Humpolec 1868-1910 Ném. Brod 1910-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod	1850-1960 Humpolec 1960 Havl. Brod
110) Věžnice	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1884 Polná 1884-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1877 Polná 1877-1923/27 Štoky 1923/27-1949 Polná 1949 Havl. Brod
111) Vilémov	Vilémov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Dálčice	Uhrov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Hostovlice	Vilémov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Jakubovice	Vilémov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Kláster	Vilémov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Košatany	Uhrov	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Spytice	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
Zhoř	Vilémov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Ždánice	Vilémov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1949 Čáslav 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
112) Vilémovice	Světlá	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
113) Víska	Maleč a Modletín	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
114) Vlkanov	Vrbice	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod	1850-1960 Ledeč 1960 Havl. Brod
115) Vysoká	Střítež	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Jihlava 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Štoky 1945 Havl. Brod
116) Zvěstovice	Golčův Jeníkov	1850-1855 Chotěboř 1855-1868 Habry 1868-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod	1850-1949 Habry 1949-1960 Čáslav 1960 Havl. Brod
117) Ždírec	Pohled	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Humpolec 1945 Havl. Brod	1850 Ném. Brod (Havl. Brod)
118) Ždírec nad Doubr.	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod

OBEČ A ČÁSTI OBCE	PANSTVÍ V ROCE 1843	POLITICKÝ OKRES OD R. 1850	SOUDNÍ OKRES OD R. 1850
Benátky	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Horní Studenec	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Kohoutov	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Nové Ransko	Polná	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Nový Studenec	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Stružinec	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
Údavy	Horní Studenec	1850-1942 Chotěboř 1942-1945 Chrudim 1945-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod	1850-1960 Chotěboř 1960 Havl. Brod
119) Žižkovo Pole	Polná	1850-1855 Ném. Brod 1855-1868 Příbyslav 1868-1884 Polná 1884-1940 Chotěboř 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945-1949 Chotěboř 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod	1850-1949 Příbyslav 1949-1960 Žďár n.S. 1960 Havl. Brod
Macourov	Pohled	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Nové Město na Moravě 1945 Havl. Brod	1850-1940 Ném. Brod 1940-1945 Příbyslav 1945 Havl. Brod

MÍSTNÍ REJSTŘÍK

1 - 119 : pořadové číslo obce (má obecní nebo městský úřad)
- stav k 1.1. 1993

(číslo) : odkaz na pořadové číslo obce, jejíž je částí

Babice	(70)	Dobkov	(30)
Bačkov	1	Dobrá	(81)
Barovice	(58)	Dobrá Voda	(15)
Bartoušov	2	Dobrá Voda	(33)
Benátky	(118)	Dobrá Voda	(62)
Benetice	(99)	Dobrnice	(57)
Bezděkov	3	Dobrohostov	(59)
Bezděkov	(47)	Dobrovitova Lhota	(103)
Bělá	4	Dolní Březinka	(99)
Bílantova Lhota	(103)	Dolní Dlužiny	(99)
Bílek	(30)	Dolní Jablonná	(81)
Blatnice	(63)	Dolní Krupá	14
Bohumilice	(45)	Dolní Lhotka	(63)
Bojiště	5	Dolní Město	15
Boňkov	6	Dolní Paseka	(38)
Borek	7	Dolní Prosička	(80)
Branišov	(77)	Dolní Sokolovec	16
Bratroňov	(47)	Dolní Vestec	(92)
Broumova Lhota	(47)	Druhanov	17
Břevnice	8	Dubí	(22)
Březinka	(21)	Dvorce	(52)
Bučovice	(23)	Frýdnava	(19)
Budeč	(24)	Golčův Jeníkov	18
Cibotín	(11)	Habrek	(55)
Čachotín	9	Habrovčice	(24)
Čečkovice	10	Habry	19
Čekánov	(47)	Hamry	(28)
Česká Bělá	11	Hařilova Lhotka	(3)
Česká Jablonná	(81)	Havlíčkova Borová	20
Čihošť	12	Havlíčkův Brod	21
Dálčice	(111)	Herálec	22
Dlouhá Ves	13	Herlify	(21)
Dlouhý	(92)	Heřmaň	(34)

Heřmanice	23	Jedouchov	(109)
Hlavňov	(47)	Jeníkovec	(63)
Hlohov	(12)	Jeřišno	34
Hluboká	(49)	Jilem	35
Hněvkovice	24	Jilemník	(21)
Horní Březinka	(99)	Jířikov	(37)
Horní Dlužiny	(99)	Jitkov	36
Horní Krupá	25	Josefodol	(99)
Horní Ledeč	(55)	Kámen	37
Horní Lhotka	(63)	Kamenice	(22)
Horní Paseka	26	Kamenná Lhota	38
Horní Pohled	27	Kladruby	(58)
Horní Sokolovec	(16)	Klanečná	(21)
Horní Studenec	(118)	Kláster	(111)
Horní Vestec	(92)	Klokočov	39
Hostačov	(90)	Klokočovská Lhotka	(39)
Hostětínky	(85)	Klouzovy	(30)
Hostovlice	(111)	Kněž	(102)
Hradec	28	Kněžská	(100)
Hranice	(63)	Knyk	40
Hroznětín	(12)	Kobyli Hlava	(18)
Hřiště	(81)	Kocourov	(92)
Hudeč	(77)	Kohoutov	(118)
Hurtova Lhota	29	Kochánov	41
Chlístov	(70)	Kochánov	(99)
Chloumek	(58)	Koječín	(22)
Chotěboř	30	Kojetín	42
Chotěměřice	(24)	Kojkovičky	(47)
Chrast	(14)	Koňkovice	(103)
Chrastice	(90)	Kosovy	(106)
Chrtův	31	Košfany	(111)
Chřenovice	32	Kouty	43
Chuchel	(34)	Kozlov	44
Chválkov	(59)	Kožlí	45
Chyška	(106)	Kraborovice	46
Jahodov	(84)	Krásná Hora	47
Jakubovice	(111)	Krátká Ves	48
Jarošov	(104)	Krucemburk	49
Jedlá	33	Křemence	(58)

Kunemil	50	Nasavrky	(18)
Kvasetice	(51)	Nehodovka	(58)
Květinov	51	Nejepín	66
Květnov	(21)	Nezdín	(80)
Kyjov	52	Nová Ves	
Kynice	53	u Dol. Kralovic	(24)
Lány	54	Nová Ves	
Ledeč nad Sázavou	55	u Chotěboře	67
Leškovice	56	Nová Ves u Lešt.	68
Leština	(109)	Nová Ves	
Leština	(44)	u Světlé n.S.	(99)
Leština u Světlé	57	Nové Ransko	(118)
Leštinka	(99)	Nový Dvůr	(67)
Lhůta	(58)	Nový Studenec	(118)
Libice nad Doubr.	58	Obrvaň	(55)
Libická Lhotka	(58)	Okrouhlice	70
Lípa	59	Okrouhlička	69
Lipnice nad Sáz.	60	Olešenka	71
Lipnická	(15)	Olešná	72
Lipnička	(99)	Olešná	(44)
Loukov	(15)	Olešnice	(70)
Lubno	(19)	Opatovice	(99)
Lučice	61	Ostrov	73
Lysá	(25)	Ostružno	(7)
Macourov	(119)	Oudoleň	74
Malčín	62	Ovesná Lhota	75
Maleč	63	Pavlov	76
Malochyně	(58)	Pavlov u Herálce	(22)
Marieves	(30)	Peršikov	(20)
Mezíkvasí	(15)	Petrkov	(59)
Michalovice	64	Petrovice	(101)
Mikulášov	(22)	Petrovice	
Mirovka	(21)	u Uh. Příbramí	(104)
Mířátky	(107)	Počátky	(30)
Modletín	(85)	Poděbaby	(21)
Modlíkov	65	Podhořice	(34)
Mozarov	(109)	Podmoklany	77
Mrzkovice	(99)	Podmoky	78
Mstislavice	(5)	Pohled	79

Poříčí	(81)	Smrčensko	(15)
Pozovice	(101)	Smrčná	(103)
Proseč	(37)	Sobíňov	97
Prošická	80	Souboř	(55)
Předboř	(63)	Spálava	(58)
Přibyslav	81	Spytice	(111)
Příjemky	(30)	Staré Ransko	(49)
Přísečno	(104)	Stružinec	(118)
Příseka	82	Stříbrné Hory	98
Pukšice	(104)	Střížov	(30)
Radňov	(51)	Studénka	(101)
Radostín	83	Stupárovice	(18)
Radostovice	(99)	Suchá	(21)
Rankov	(30)	Svatý Kříž	(21)
Rejčkov	(15)	Světlá nad Sázavou	99
Remuta	(103)	Svinňý	(30)
Ronov nad Sáz.	(81)	Sychrov	(55)
Rovný	(92)	Šachotín	(100)
Rozňák	(40)	Šlapanov	100
Rozsochatec	84	Šmolovy	(21)
Rušinov	85	Štěpánov	(3)
Rybníček	86	Štěpánov	(57)
Řimovice	(18)	Štíčí	(24)
Sázavka	87	Štikov	(92)
Sedletín	88	Štoky	101
Sechov	(45)	Tasice	(4)
Simtany	(79)	Termesivý	(21)
Sirákovice	(18)	Tis	102
Skála	(109)	Trpišovice	103
Skorkov	89	Tunochody	(12)
Skryje	90	Údavy	(118)
Skřivánek	(69)	Údolí	(25)
Skuhrov	91	Uhelná Příbram	104
Slavětín	93	Úhořilka	105
Slavíkov	92	Úhrov	(46)
Slavnič	94	Úsobí	106
Sloupno	95	Utín	(81)
Služátky	96	Vadín	(70)
Smilov	(101)	Veliká	(5)

Velká Paseka	(24)	Vrtěšice	(18)
Vepřikov	107	Vysoká	115
Veselá	(88)	Zahájí	(24)
Veselice	(21)	Zálesí	(25)
Veselý Žďár	108	Zálesí	(92)
Vestecká Lhotka	(34)	Závidkovice	(99)
Věž	109	Zboží	(19)
Věžnice	110	Zbožice	(21)
Vilémov	111	Zdeslavice	(12)
Vilémovec	(60)	Zdislavice	(22)
Vilémovice	112	Zhoř	(111)
Víska	113	Zvěstovice	116
Vítonín	(47)	Ždánice	(111)
Vlkanov	114	Ždírec	117
Volichov	(47)	Ždírec nad Doubr.	118
Vratkov	(85)	Žebrákov	(99)
Vrbice	(57)	Železné Horky	(20)
Vrbka	(55)	Žižkovo Pole	119

Albert Friedrich Riedl

Pohled do života jednoho německobrodského občana

Ivo Knap

Jedním ze jmen, které bývalo celé století v bývalém Německém Brodě dobře známe, bylo jméno Riedl, a to především díky Riedlově tiskárně. Zakladatel této firmy, Albert Friedrich Riedl, však byl činný nejen jako podnikatel, ale i jako organizátor veřejného života v tehdejší maloměstě.

Narodil se 17. listopadu 1823 v Kutné Hoře. Dle jeho křestního listu, vystaveného v r. 1851, byli jeho rodiče Ondřej Riedl a Johanna, rozená Javůrková. Ti byli spolu oddáni 3. června 1820 v Čáslavi.

Johanna Javůrková pocházela z Choltic, malého městečka neda-leko Přelouče. V době její svatby byl její otec Josef Javůrek "diurnistou", tj. nižším úředníkem, snad písařem, v zásobovacím skladu v Čáslavi ("Zaslauer k. k. Kreispflegsmagazin").^{1/}

Ondřej Riedl, v některých zachovaných dokladech uváděný též jako Ignác Riedl, neměl nudný život. Již jako třináctiletý, v roce 1801, se dostal ke kyrysnickému pluku a u různých jízdních útvarů rakouské armády pak sloužil 14 let. Prožil aktivně napoleonské války, zúčastnil se polních tažení v letech 1805, 1809, 1813, 1814 a 1815.^{2/} O bitvu u Slavkova asi přišel, jeho pluk - hulánský pluk č. 3 arcivévody Karla - alespoň není uváděn v seznamu vojenských jednotek, které se "bitvy tří císařů" účastnily.^{3/} Držel-li se tento pluk poblíž svého majitele, arcivévody Karla, bratra panujícího císaře Františka II., pak operoval na jižní frontě v Itálii. Zato v bitvě u Vagramu v r. 1809 je jeho chování vyzdviženo jako "velice skvělé a prospěšné", jak je uvedeno v jeho osobním listě jako příslušníka armády.^{2/} Na podzim roku 1815, po Napoleonově porážce v bitvě u Waterloo, se nadporučík Riedl nacházel u svého dragounského pluku, který ležel v Alsasku. A zde byl 15. listopadu 1815 z armády propuštěn. Jako důvod se v zachovaném originálním propouštěcím listu uvádí "nezákonná a nešťastná příhoda, která se mu udála".^{4/} Zpráva z Vídeňského válečného archivu^{2/} uvádí, že byl propuštěn "na základě válečného práva a potvrzeného rozsudku pro svévolné rekvírování selských koní". V širokém Riedlově potomstvu se však dodnes tra-

duje, že důvodem propuštění bylo to, že Riedl nafackoval svému nadřízenému kvůli nějaké dámě či ženštině.

Tento zřejmě dobrodružný muž se nakonec usadil v Čáslavi, kde byl zaměstnán jako kancelista, tj. kancelářský úředník nižšího stupně, na místním magistrátě, a zde 23. února 1828 zemřel na skvrnitý tyfus.^{5/}

Jeho (jediný známý) syn Albert byl od mládí sirotkem (přesné datum úmrtí jeho matky Johanny, roz. Javůrkové, není známo). Údajně se ho ujal kutnohorský tiskař František Procházka (byl snad jeho příbuzným), u kterého se Albert vyučil knihtisku a kamenotisku a od kterého Albert 31. 10. 1851 získal pobočku Procházkovy tiskárny v Německém Brodě.^{6/} V lednu 1852 sděluje okresní hejtman v Německém Brodě, svobodný pán F. Voith, Albertu Riedlovi, že "Vysoké krajské vedení v Pardubicích Vám dekretem z 2. t. m. č. 13.562 povoluje zřízení litografického ústavu v Německém Brodě při zachování právních předpisů a zaplacení daně z majetku".^{7/} Je tedy možno 2. leden 1852 pokládat za den, kdy Albert Riedl oficiálně nabyl litografické živnosti, která se pak jako Riedlova tiskárna udržela bezmála celé století.

Když Procházka předal Riedlovi litografický ústav, přenechal mu i "náležitosti nutné pro provoz", což byl údajně dřevěný lis, tři litografické kameny a tiskařská "kasa" s písmem. Litografii, tj. tisk z kamene nebo kovových ploten, na kterých je písmo či obrazce po vyleptání zřetelně vyvýšené, vynalezl r. 1796 pražský rodák Alois Senefelder. Ještě dlouho potom však byla litografie spíše alchymii než řemeslnou výrobou. Svědčí o tom i dopis Alberta Riedla z r. 1890 synu Františkovi, který v té době byl na zkušene v Budapešti. Dopis uvádím se všemi gramatickými chybami:^{8/}

"Pádešli přisně dle toho můžeš na mědi a mosazu též zinku mnoho dokázat. Otisk s obyčejnou přetiskovací barvou na dobře polírovanou měděnou, mosaznou nebo zinkovou platnu v litogr. presu, pak gumovat jako obyčejný přetisk na kameně, dále po hodinovém postátí houbou načernit, mlí otisk hodně na platně držeti musí platna vlašná býti; takový přetisk jest lépe barvou zvláště k tomu účely připravenou a síce něco dobré barvy /:Federfarba:/ rozehřát a do ní něco loje a vosku přidati a pak tuto barvu né terpentínem ale trochou hodně řádkým firnysem do houbičky rozdelat a tím pak přetisk načernit /:takový přetisk lépe drží proti kyselině:/ Když tento přetisk již houbou načerněný jest musý se

dobře od gumy očistit a omejt a pokud barva ještě lepší musí se na mouku roztlučnou kalafunou zasípat, pak docela oprášit aby nikde ani dost málo kalafuny na platině mimo tisku nezůstalo, jeli platna dobře zasípaná musí se prohlédnout a když jest pak se nahřeje tak daleko až se kalafuna s barvou dobře spojí, což okem k spatření jest, měli-by nákras na platině slabý se okázat tedy se ještě jednou musí na černit a zasípat; neb jen dobře černěný a zasípaný pak nahřátý výkres neb přetisk vydrží leptání /:ecování:/ jinak se tenké čárky podžerou a stratí. Když jest při leptání k pozorování, že by snad otisk kyseliny trpět počal, může se znovu na černit zasípat a pak zase zahřát až kalafuna se docela spojí, také se může litografickým valem černit a zasípat když nakres neb přetisk zaschlí jest."

Dopis pak ještě dále pokračuje přípravou kyseliny k leptání ("10 dílů kyseliny solné - Salz säure -, 70 dílů vařící vody v kterých 2 díly chlorečnanu draselného rozpuštěny sou - Chlor-saurid Kaly") a vylíčením jiného způsobu leptání jen na zinek pomocí modré skalice (:Kupfer Vitriol:).

Někdy v r. 1852 nebo 1853 se Albert Riedl oženil s Janou (Johannou) Pavlinou Vodičkovou, nar. 16. května 1832, dcerou německobrodského měšťana a hostinského (a snad i řezníka) Václava Vodičky (nar. 1804) a jeho ženy Marie, rozené Fettrové (nar. 1803).^{9/} Manželé Vodičkoví byli majiteli zájezdní hospody na horní (severní) straně hlavního náměstí v třetím domě zprava, nyní čp. 176. Tento dům, nazývaný "U zlatého lva", je renesanční, byl zbarokizován a býval v něm nejstarší německobrodský hostinec, připomínaný již v r. 1559.^{10/} Podle zachovaného pamětního plechového štítu, který se nachází v Okresním vlastivědném muzeu v Havlíčkově Brodě,^{11/} pobýval v tomto hostinci 13. až 14. října 1835 rakouský císařský pár - Ferdinand I. s Marií Annou. Podle ústní tradice byly pro tuto jedinou noc pro císařskou suitu Ferdinanda a jeho manželky probourány ještě místnosti do dvou dalších měšťanských domů napravo, až na roh náměstí.

Z manželství Václava a Marie Vodičkových se zachoval zajímavý, rukou psaný dokument, který byl později (pravděpodobně Albertem Riedlem) vytištěn i pro ostatní členy rodiny. Vznikl v r. 1879 u příležitosti jejich zlaté svatby. Na jedné straně je nakreslen "Strom pokolení z manželství Wáclawa Wodičky s Marií rozenou Fettrovou", na druhé straně je pak uveden akrostichon:

"Na oslavění památky 50ti letého sňatku manželského Wáclawa a Marie

Wzešla hvězda na nebeské bání
Ozařujíc pólstaletý ples;
Dítek, vnukův radostné plesání
Jeví v kruhu domácím se dnes -
Čistě lásky blahodějný plamen
Kmenu rodinného hojný pramen
Ať se skví po mnohá léta! Amen!"

Později vyměnili Vodičkoví hostinec za hotel při ústí Dolní ulice do náměstí (dnes hotel Černý orel).

Od počátku svého příchodu do Německého Brodu se Albert Riedl věnoval společenskému a veřejnému životu ve městě.

S vervou se vrhl do divadelního ochotnického. Sám hrál a četné jeho děti musely na "prkna, která znamenají svět", i když se některým do hraní příliš nechťelo.^{14/} Mezi členy ochotnického souboru jsou uváděni i členové jeho rodiny - manželka Jana Pavlína, dcery Marie Augusta a Jana a syn František. Sám byl jedním z organizátorů peněžité sbírky, na jejímž základě byla v letech 1852 až 1853 přestavěna bývalá erární solnice v horní části "Rosmarku" (nyní Smetanovo náměstí) na divadelní budovu, kde se začalo hrát 6. září 1853. V té době je Riedl ve výboru ochotnického spolku uváděn jako režisér a jednatel.^{20/} Za ocitování snad stojí i dopis, který mu zaslala obecní rada dne 2. ledna 1874:

"Nadějte se, že co činný úd a zakladatel ochotnického divadla zdejšího se vši obětavostí a upřímností o to upevňovat budete, aby se ústav tento vždy v dobrém stavu zachoval a možno-li bude se dále zveleboval; svěřuje Vám městská rada společně s pánem Adamem Švejdou úplnou dohliďku na ústav tento zejména na veškerý nábytek a náčiní, šatnické dekorace a vůbec na celé příslušenství při jakémkoliv představení i mimo představeních, aby se vše v pořádku udrželo a aby vždy ústavu dostalo se co jemu náleží".

Lásku k aktivnímu provozování divadla zdědilo několik Albertových potomků; nejdále to v herecké dráze dopracovala Vilma Riedlová (1903 - 1987), která profesionálně studovala zpěv doma i v zahraničí a vystupovala na několika operních scénách.^{15/} Někteří Riedlovi potomci zdědili rovněž výtvarný talent. Jeden vnuk byl dokonce tak talentovaný a "šikovný", že - ještě za Rakousko-Uherska - padělal bankovky.^{16/}

Po několika neúspěšných pokusech o založení hasičského sboru se v r. 1872 městská rada v čele s tehdejším purkmistrem A. Kalinou postarala o zřízení sboru. Již k ruce se postavili někteří tehdejší občané, kteří jevíli zájem o hasičství a kteří se již před tím zúčastňovali záchranných prací při požárech. Mezi nimi byl i Albert Riedl, který byl již tenkrát za výkony při požárech vyznamenán několika pochvalnými přípisy od c. k. místodržitelství a Krajského hejtmánství v Čáslavi. 27. října 1872 byla svolána ustavující valná hromada, 1. ledna 1873 schválilo c. k. místodržitelství stanovy sboru a 2. března téhož roku byl Albert Riedl zvolen prvním velitelem Sboru dobrovolných hasičů v Německém Brodě. V této funkci setrval až do své smrti.^{20/}

Pro hasičskou ideu nadchl A. Riedl i své tři syny. Nejstaršímu synovi, rovněž Albertovi (pozdějšímu "nadhasiči"), vyslovila městská rada písemně jménem občanstva vřelé díky za šlechetnost a obětavost, s jakou se přičinil o rychlé uhašení a další nešíření požáru dne 5. 1. 1872 večer na Dolním předměstí.^{12/} Mladšímu synovi Františkovi (pozdějšímu "podveliteli" a jednateli sboru) "Jeho císařské a královské Apoštolské Veličenstvo ráčilo nejvyšším rozhodnutím ze dne 15. prosince 1895 udělit stříbrný záslužný kříž za zachránění tří životů lidských při požáru na Skřivánku".^{13/}

16. dubna 1873 byla v Německém Brodě založena Řemeslnická beseda, jejímž členem Albert Riedl rovněž až do své smrti byl. Řemeslnická beseda byl "národně uvědomělý spolek, který měl šířit vzdělanost a osvětlovat myšlenky svobody a národnosti".^{20/} Pořádala oslavy a slavnosti k různým příležitostem (výročí národních velikánů, odhalování pomníků atp.), peněžní sbírky, kupř. na Národní divadlo. Řemeslnická beseda byla zakládajícím členem Ústřední Matice školské, pořádala osvětové přednášky, starala se o výchovu řemeslnictva z řad učňů atd. Účetním tohoto spolku byl mj. i Riedlův zeť Josef Šťastný a pozdějším členem výboru Riedlův syn František.

V živnosti si však Albert Riedl nevedl dobře. Původní "tiskárna" byla vlastně malá dílna, zařízená na rozmnožování úředních vyhlášek a úředních tiskopisů. Potřeba těchto litografických prací však byla zřejmě malá a proto i zisk z nich byl nevelký. Vynalézavý a šikovný Albert Riedl byl - to ostatně dokazují i jeho zachované litografické práce a "c. k. výhradní privilegium na vy-

nález skloleptového tisku"^{17/} - ale jak dosvědčilo více jeho potomků, zcela mu chyběl obchodní duch (a nebo jeho čas zabírala zamilovaná "lučba a fysika" či veřejná činnost?). Rodina se stále přibývajících dětmi proto víceméně strádala. Častokrát prý s jídlem musela vypomoci Janina sestra Antonie Raupachová, dědička Vodičkova hostince resp. hotelu. Je zarážející, že první a dlouhou dobu jediná tiskárna ve městě nemohla kloudně uživit majitelovu rodinu. Dochované originální doklady to však potvrzují. Je to nejen zápisník Alberta Riedla, plný poznámek o jeho dluzech, ale i jeho žádosti, jimiž se z existenčních důvodů opětovně ucházel o různá zaměstnání mimo Německý Brod. Kupř. jeho německy psaný dopis z 8. 5. 1853 na Veleslavné císařsko-královské místodržitelství oddělení v Pressburgu: "(...) V přiložené žádosti níže podepsaný co nejuctivěji prosí o přidělení místa úředního litografa v některém německém nebo slovanském komitétu v Uhrách (...) Kdyby nebylo možné povolení této žádosti v tamějším vysokém vládním obvodu, pak si v hluboké úctě podepsaný dovoluje poprosit tuto žádost Veleslavné c. k. městské správě v Košicích k příznivému vyřízení doporučení (...)". Nebo dopisem z 24. 5. 1855 žádá "Vysoce ctěné" místodržitelství v Praze o "milostivé udělení místa litografa Krajského úřadu v královském krajském městě Čáslavi (...) Nynější stávající vážené c. k. Okresní hejtmánství, na které je přenesena správa čtyř rozsáhlých obvodů, a vážený c. k. Okresní soud, který v trestních věcech vykonává soudní pravomoc nad šesti obvody, zaměstnávají tohoto" (rozuměj "v uctivé bázi nížepodepsaného A. Riedla" - pozn. autora) "způsobem, že pro sebe a svou rodinu nutně příjmy nachází; ale skrze nyní prováděnou organizaci c. k. úřadů Německý Brod nyní bez sídla okresních úřadů má býti, pročž žádná taková potřeba tiskařských věcí nebude, i obává se proto v uctivé bázi nížepodepsaný, že ve svém nynějším místě pobytu nenajde postačující výdělek (...)"/překlad z němčiny/.

Pro současníky je až otřesné, s jakou podlézavou uctivostí byly uvedené žádosti Alberta Riedla psány. Citát z poslední žádosti potvrzuje, že hlavním zdrojem Riedlova výdělků byly úřední tiskopisy.

Zlepšení hmotné situace rodiny snad poněkud přineslo povolení k tisku knih, i když se pravděpodobně jednalo jen o místní tiskoviny, jako almanach gymnázia, adresář apod. K tomu c. k. okresní hejtmán Sagaser dne 7. 3. 1870 píše: "Tímto se Vám sdělu-

je, že vysoce ctěné c. k. místodržitelství v Praze schválilo výnosem z 24. února 1870 č. Z 6005 Vámi žádané povolení ke zřízení a provozu knihtiskárny v Německém Brodě, proti přesnému zachování policejních, tiskových a živnostenských předpisů. Vracejí se Vám přílohy Vaší žádosti z 11. listopadu 1869. K předepsání výdělečné daně se přihlaste do 8 dnů u zdejšího úřadu"; /překlad z němčiny/.

V rukou psaných třídičných pamětech Otylie Krauseové, rozené Šťastné, vnučky Alberta Riedla, jsou zachyceny i vzpomínky na brodskou tiskárnu z počátku devadesátých let minulého století: "(...) Dědeček, výborný kreslíř, ve svém oboru všeuměl, byl nepraktický, co uměl, nedovedl prodat. Víc umělec než obchodník. Mně se děda líbil. Pamatuji si ho v širokém klobouku, s rozevlátou vázankou, hlučného, prohánějícího personál, sestávající hlavně z dětí, většinou kluků (...) V tiskárně byla práce namahavá, byl jen ruční lis, který točil nádeník, i ostatní se dělalo všechno ručně. Zde také moje maminka s hochy, jak říkávala, pomáhala až do své svatby (...) Na babičku vzpomínám jako na neúnavnou hospodyně, pobíhající po domácnosti ve slaměných pantofličkách a vařící pro tak početnou rodinu (...)"

U Alberta Riedla se tři z jeho synů vyučili tiskařem a litografem: Albert (1855 - 1877; spáchal sebevraždu z nešťastné lásky), František (1863 - 1939; dědic německobrodské firmy) a Ladislav (1867 - 1948; zakladatel tiskárny v Nové Pace). Petr Riedl, vnuk Ladislavův, pracuje rovněž jako tiskař v Liberci a reprezentuje tedy čtvrtou generaci tiskařů v jednom rodě.

Po návratu syna Františka z praxe v Budapešti byly tam objednány dvě bedny papíru k tisku (dříve se papír kupoval na archy u papírníka). Když bedny došly, Albert Riedl radostně pomáhal při rozbalování a přitom se škrábl o hřebík. Následkem toho zemřel 12. července 1894 o půl šesté hodině ranní na ochrnutí plic^{18/} (pravděpodobně tetanus).

Jana Pavlína přežila svého manžela o více než 15 let. Život rozhodně neměla lehký. Za manžela se provdala proti vůli svých rodičů, materiální podmínky v manželství byly nevalné, přežila smrt svých osmi dětí... I její umírání bylo těžké. Zemřela 12. listopadu 1909 na rakovinu žaludku.^{19/}

Albert a Jana Riedlovi jsou pochováni v rodinné hrobce na starém havlíčkobrodském hřbitově u kostelíka sv. Vojtěcha při

hřbitovní zdi, nedaleko od hřbitovní brány. Spolu s nimi jsou tam uloženy i ostatky jejich 10 dětí, dvou snach a dvou vnoučat.

Prameny a literatura:

- 1/ Opis oddacího listu Ondřeje Riedla a Johanny Javůrkové, vystavený 28. 5. 1942
- 2/ Archivní zjištění z c. k. Válečného archivu ve Vídni z 27. 6. 1903
- 3/ Uhlíř, D.: Slunce nad Slavkovem. Praha, 1984
- 4/ Osvědčení z velitelství c. k. dragounského pluku barona Knessevicha z 25. 11. 1815
- 5/ Opis úmrtního listu Ondřeje Riedla, vystavený 28. 5. 1942
- 6/ Osvědčení Františka Procházky z 31. 10. 1851
- 7/ Dopis okresního hejtmána F. Voitha Albertu Riedlovi z 6. 1. 1852
- 8/ Dopis Alberta Riedla synovi Františkovi z 22. 10. 1890
- 9/ Křestní list Jany Pavlíny Vodičkové, vystavený 1. 4. 1939
- 10/ Sochr, J. - Sochrová, M.: Havlíčkův Brod a okolí. Havlíčkův Brod (Městský úřad), 1992
- 11/ Ve sbírkách OVM bez ev. č.
- 12/ Dopis městské rady "Pánu Vojtěchu Riedlovi ml." ze 7. 1. 1872
- 13/ Pozvánka Sboru dobrovolných hasičů v Německém Brodě ze 16. 1. 1896
- 14/ Třídičné vzpomínky Otylie Krauseové, rozené Šťastné (1881 - 1959)
- 15/ Vlastní curriculum vitae Vilmy Riedlové z r. 1987
- 16/ Písemná sdělení prof. Věry Kratochvilové a Boženy Riedlové z r. 1987
- 17/ Slovník naučný (red. F. L. Rieger), díl VII. Praha 1868, str. 408 - 409 (srovnej Knap, I.: Albert F. Riedl a jeho vynález skloleptového tisku, Havlíčkobrodsko 7, 1993, str. 25 - 28)
- 18/ Úmrtní oznámení Alberta F. Riedla
- 19/ Úmrtní oznámení Jany Riedlové rozené Vodičkové z 12. 11. 1909
- 20/ Památník vydaný k jubilejní slavnosti sdružených spolků německobrodských ve dnech 18. a 19. července 1903

Zdeněk Matěj Kuděj a Jaroslav Hašek ve vzpomínkách

Eduard Doubek

Úvodem

V odřeném koženém kabátě a kalhotách - golfkách, v podkolenkách a těžkých okovaných botách a s ošumělou čepicí se štítkem, ozdobenou sojčím pírkem. Na očích brýle se širokými černými obroučkami a na zádech nerozlučný velký batoh, ale v něm málokdy něco jiného než bačkory a kartáček na zuby. (To pro případ, že by se na svých toulkách zdržel u známých a přátel.) - Tak na Zdeňka Matěje Kuděje (24. 11. 1881 - 8. 8. 1955) vzpomínají občané na Ledečsku, Světelsku a Humpolecku, kde tento osobitý spisovatel prožíval podzim svého života.

Věrný druh a nejlepší přítel Jaroslava Haška a malíře Jaroslava Panušky nebyl sice rodákem z Českomoravské vrchoviny, ale stal se její nedílnou součástí. Narodil se v Hořicích v Podkrkonoší, avšak domovem se mu nakonec stala Vysočina, jejíž prostá krása mu učarovala stejně jako Jaroslavu Haškovi a Jaroslavu Panuškově.

Přání vidět kus světa přivedlo Z. M. Kuděje v jedenadvaceti letech do Hamburku, kde v přístavní krčmě vyhrál lodní lístek na cestu do Ameriky. Za šest let pobytu procestoval USA křížem krážem a vystřídal i poznal všechna možná zaměstnání, ale i rub amerického života. Výsledkem těchto zkušeností jsou jeho práce "Bídne dny a jiné povídky", "Majitel zlatých polí", "Mordovna", "Z nového světa", "Mezi dvěma oceány" a množství povídek a humoresek, které uveřejňoval zvláště v Právu lidu.

Další velká cesta, návštěva carského Ruska, mu přinesla trpké zklamání: bezdůvodné půlroční věznění a vyhoštění zpět do Rakousko-Uherska. Své dojmy potom zveřejnil v knížce "Hostem u baťušky cara". V posledních dvou letech před první světovou válkou cestoval hodně s Jaroslavem Haškem po Čechách a zvláště v Posázaví (zachyceno v humorném vyprávění "Ve dvou se to lépe táhne"), kde nakonec po válce trvale zakotvil a žil řadu let v Ledči nad Sázavou.

Pro veselou a dobrosrdečnou povahu byl Z. M. Kuděj všude oblíben a jeho pamětníci na Ledečsku a Světelsku nedají na něj dopustit. Což možno zapomenout, jak kdysi páni kluci, dnes už used-

lí otcové a dědové, vozili za korunový honorář pana spisovatele na vozíku kolem ledečského náměstí, zapomenout na čokoládové bonbony, které přiděloval za dobrý střelecký výkon u střelnice nebo vítězům improvizovaných bežeckých závodů od staré školy k mariánskému sloupu?

Mnozí jistě také vzpomenou, jak milá nám byla "Safiánská zima", napsaná a vydaná za druhé světové války, drobné dílko, jemuž jsme dobře rozuměli jako autorovu výsměchu nezdařenému nacistickému tažení do Sovětského Svazu.

Poslední tři roky svého života (od roku 1952) prožil Z. M. Kuděj v Litomyšli, kde umírá 8. srpna 1955, aniž se tedy dožil sedmdesátky, o které vždycky říkal, že teprve po ní začne stárnout. Proto snad také nestárne ve vzpomínkách těch, kteří jej znali a měli rádi.

~~~~~

Sokolské šibřinky, to bývala pro malé, dnes již neexistující městečko Dolní Kralovice nad řekou Želivkou, společenská událost. Proto se jednou Hašek s Kudějem dohodli, že se tam za zábavou také vypraví. A protože na šibřinky se chodí v maskách, objevili se v tanečním sále jako pár vesničanů a národních krojích: Kuděj jako statný sedlák furiant, Hašek v roli jeho poslušné manželky. Mnohem více než tanci se ovšem oba věnovali lidem v sále a ve výčepu.

Tam padla "kyprá selka" do oka jednomu z místních řezníků. A tak sotvaže se "její manžel" na chvíli vzdálil, zapředl s ní rozhovor a dal se vidět i nějakým pohoštěním. Nepřestával se ovšem divit, jak žena obrací do sebe jeden kališek za druhým. Nakonec řezník vyzval selku k malé procházce. "Žárlivý sedlák" pak dvojici přistihl v objetí. Samozřejmě nemlčel, spílal "své ženě" nevěrníc a tak se příhoda neobešla bez vděčných diváků. Největší překvapení však místního donchuana čekalo při odmaskování...

(Podle vyprávění mého strýce Karla Táborského, který byl tehdy na dolnokralovických šibřinkách přítomen. Jméno dotyčného řezníka neuvádím s ohledem na jeho potomky.)

~~~~~

Na svých toulkách Posázavím nocovali nerozluční druhové Hašek a Kuděj nejednou u městského tajemníka Karla Táborského v Ledči n. S. Ačkoliv obvykle neměli v kapse ani korunu, chtěli být velkorysí k posluhovačce, která jim do rána vyčistila boty. "Vypůjčili" si proto od svého hostitele dvacetikorunu a svůj dar staré ženě komentovali takto: "Dali bychom vám stovku, ale tajemník je chudák a před prvním už víc nemá".

(Podle vyprávění Karla Táborského)

~~~~~

Když malíř Panuška začal někdy své druhy humoristy kárat za jejich rozpustilé kousky, odmítal Hašek napominání vždy jen mávnutím ruky a poznámkou: "Nech ho, on za to nemůže, když už je tak starej". Kuděj se s tím však ještě nespokojil a vždycky dodal: "To není zblbnutím, ale ze vzteku, že je z nás nejstarší".

(Podle vyprávění Jaroslava Panušky)

~~~~~

V době, kdy Hašek psal do časopisu "Svět zvířat", napsal taky článek o chovu vlkodlaků a nabízel hned k prodeji jejich čistokrevná štěňata. Asi za týden přišla první objednávka. Majitel listu zuřil a nadával, ale Hašek ho s úsměvem uklidňoval: "Buďte bez starosti, pane šéf, já to hned zařídím". A obratem odeslal zájemci odpověď a zdvořilou omluvu: "Naše zásoba štěňat čistokrevných vlkodlaků je momentálně bohužel rozprodána. Dovolíme si však pěkný párek zaslati ihned, jakmile nám dojde nová zásilka. V dokonalé úctě J. Hašek, správce odborného ústavu pro chov a prodej psů".

(Podle vyprávění Jaroslava Panušky)

~~~~~

V době, kdy byl redaktorem Světa zvířat, přišel Hašek do kavárny, usedl ke stolku, s nikým se nebavil a usilovně psal.

"Co to děláš, Jardo, tak nakvap?", zeptal se ho přítel Panuška.

"Ale to víš, máme dneska uzávěrku, tak ještě pomlouvám zvířata".

(Podle vyprávění Jaroslava Panušky)

~~~~~

Mistr Kuděj rád vzpomínával na svého druha J. Haška, s kterým prožil nejednu čertovinu: "Jó Jarda, to byl kamarád!"

Když se jej ale někdo zeptal na Haškova syna, odpovídal: "O tom moc nevím. Ale ten už není jako já a Jarda. Ten už je docela normální".

~~~~~

Z. M. Kuděj byl výborný znalec hub. Sbíral, jak lidé fíkali, kdejakou prašivku. Houby pak vařil, smažil, sušil a také se pokoušel vyrobit z nich likér.

Když byl jednou na návštěvě v Kochánově u malíře Panušky, svěřil se svému příteli, že by rád vyrobil z muchomůrek likér, který prý poznal při své cestě v carském Rusku a který mu moc chutnal.

Dlouho se však namáhal marně. Až jednou na podzim vpadl do ateliéru mistra Panušky s vítězoslavným úsměvem. V ruce držel okurkovou láhev s podivuhodnou kalnou tekutinou a jen ať prý kamarád ochutná, pokus se konečně zdařil.

I když přítel mnoho důvěry k podivnému obsahu láhve od okurek neměl, po stálém pobízení se přece jen k ochutnání odhodlal. Později o tom vyprávěl, že chuťový dojem byl odporný. Radil proto Matějovi (tak svého přítele vždy oslovoval), aby takové svinstvo nepil, nebo že se tím neřádem z muchomůrek ještě otráví. Leč Kuděj pohrdavě mávnul rukou a znovu se pořádně napil. Asi za půl hodiny se však skutečně začaly jevit známky otravy, takže musel být přivolán lékař. A výsledek likérového pokusu? Vypumpování žaludku a několik dní na lůžku.

Ani tvrdá skutečnost nedokázala však odradit spisovatele od dalších experimentů. Sotvaže se trochu zotavil, sháněl se po zby-

vajícím obsahu okurkové láhve. Na dotaz, co by s tím svinstvem chtěl ještě dělat, jen nevinně dodal: "Zřejmě to musí ještě víc kvasit".

(Podle vyprávění Jaroslava Panušky)

XXXXXXXXXXXX

V Ledči n. S. bydlel Kuděj řadu let u paní Anny Krupičkové, která však jeho houbařským znalostem příliš nedůvěřovala. Aby ji přesvědčil, že houby, které sbírá, jsou chuťově ještě kvalitnější než hříbky, pozval ji i její děti na "houbovou večeři". Když ale nasbírané houby nakrájel na rendlík, zdálo se mu, že je toho pro celou rodinu na večeři málo. A protože bylo teprve odpoledne, řekl, že si pro další zásobu ještě odskočí do blízkého lesa Háj.

Potkal se však se známými, navštívil řadu hospod a domů se po tom "malém odskočení" vrátil za týden.

(Podle vyprávění Anny Krupičkové)

XXXXXXXXXXXX

Svou světničku u Krupičků (Havlíčkova ulice 161) měl vybavenou opravdu svérázně. Kromě postele, skříně a kamen tu měl uprostřed také bednu s uhlím, špalek na sekání a "kozu" na řezání dřeva. Uklízení ve světnici dobře nesnášel a do běla vydrhnutou podlahu raději uhlím začernil. Také jiné jeho nápady bytnou často úplně vyvedly z rovnováhy. Vždyť jednou v létě začal ve světnici topit jako v největších mrazech a udivené bytné s nevinnou tváří sdělil, že bude tuhá zima, a proto si už na ni předem vytápí.

Ve svém bytě se však v poslední době nikdy do psaní nepouštěl. Když chtěl pracovat, dal se za svítání vzbudit. Pak vydal strohé rozkazy, aby mu byl na zahradu vynesena stůl a židle, jakož i pořádný džbán s vodou, z kterého pak při psaní stále popíjel, ač jindy jen pouhé pomyšlení na pití vody odbýval protažením obličeje, mávnutím ruky a s odporem proneseným "br, voda!" Když byly všechny přípravy ke psaní vykonány, usedl ke svým lejstrům a už se mu tužka po papíru jen kmitala. Jakmile však na ledečské

kostelní věži, kam ze zahrady viděl, uhodila devátá, rozkázal zase vše ze zahrady uklidit a vydal se na své obvyklé toulky.

(Podle vyprávění Anny Krupičkové)

XXXXXXXXXXXX

Finančních prostředků nemíval starý spisovatel příliš mnoho. Když však dostal nějaký autorský honorář, nikdy peněz nelitoval. Jednou koupil celý výlov kouteckého rybníka a rozdával pak kapry tomu, kdo přišel. Jindy zase odkoupil za honorář všechny košíky od podomního obchodníka, jemuž vydal rozkaz, aby je roznesl ke dvěma místním obchodům pro použití kohokoliv. Za zbytek peněz koupil čokoládové bonbony a rozložil je po obrubě mariánského sloupu na náměstí. Potom si došel ke staré škole pro děti a uspořádal pro ně závody k bonbonům.

Kluky občas taky rád pošádčil. Uspořádal pro ně závody v běhu a vítězi slíbil korunu. Říkal vždy: "Vyrazíte, až řeknu tři". Když kluci nastoupili na start, začal počítat: "Ráz, dva, teď". Houf dětí vyrazil, avšak Kuděj udělení odměny vítězi odmítl. Vždyť přece nefekl "tři". Netrvalo však dlouho a byl už zase se závodníky usmířen, když se jimi, k velké radosti ostatních dětí, dal vozit na vozíku kolem náměstí a jen s úsměvem přehlížel moralizující obličeje dospělých.

Také děti paní Krupičkové, své kmotřenky, obšťastnil darem autorského práva na jednu ze svých knížek, avšak honorář si stačil vždycky sám vybrat.

XXXXXXXXXXXX

V roce 1952 odešel Kuděj z Ledče n.S. do Polné, když svůj pokojík velkomyslně a dobrovolně přenechal nové (invalidní) nájemnici. Brzy však svého neuváženého skutku začal litovat a žádal znovu uvolnění pokoje. I přes nedostatek bytů chtěla mu obec opatřit nový pokojík aspoň v bývalém chudobinci. Avšak ženské osazenstvo domu se vzbouřilo a vynutilo si, že spisovatel nový byt nedostal. Jejich pádným argumentem bylo tvrzení, že "pan Mistr" mluví sprostě. A tak Kudějovi nezbylo nic jiného, než od-

stěhovat se do vyhlédnutého bytu v Polné a odtud hned zase do Litomyšle. Při odchodu nezapomněl ještě paní Krupičkové vytknout: "Tak vidíš, babo, mohlas mít na baráku desku, že tu přes dvacet let žil Kuděj, ale budeš tu mít h..."

(Poznámka: Na domě číslo 161 v Havlíčkově ulici pamětní deska skutečně není, zato však ulice, odbočující ke hřbitovu, dříve Svatotrojická, nese Kudějovo jméno)

Za svého pobytu v Ledči provedl Kuděj nejednu taškařici, které se pak smálo celé město.

Jednou přišel do krámu k řezníkovi Tříškovi, který tehdy vyráběl nechutnější uzeniny ve městě (k jeho řeznictví patřil také malý, ale hodně navštěvovaný hostinec, kterému se říkalo "Tunel"). Poručil si tři párky a podotkl: "Donesu si je ohřát k Novákům za most, protože v tej vaší putyce párek kloudně ohřát neumíte". (Novák byl rovněž řezník a hostinský). Zaplatil a šel k Novákům, kde kvalitu služeb zhodnotil podobným způsobem: "Pane Novák, párky ohříváte výborně, ale ty, co děláte sám, nejsou k žrádлу".

Za války, v roce 1942, řádila v Ledči střešní chřipka. Jednoho dne jí byl postižen i Mistr Kuděj. Prohlásil, že na lékařské rady a léky nic nedá, ale že se nejlépe vyléčí v hospodě "U Charvátů". Sedí tedy u stolu a užívá "lék", který si sám naordinoval. Zdá se však, že léčení nezabírá a chřipka si žádá své. Mistr ale už rychlostí nestačil a silně zbledl. Svůj osobitý humor však neztratil ani za této svízelné situace. Pomalu vystoupil na židli, pak si stáhl kalhoty, podíval se do nich, zatvářil se smutně, zavrtěl hlavou a k udiveným návštěvníkům lokálu jen suše konstatoval: "Hrome, tak nevím. Jestli je krev žlutá, tak jsem vykrvácel".

Jako pacient byl Kuděj vždy neukázněný. Když v létě 1955 musel být hospitalizován v litomyšlské nemocnici, neposlouchal ani tamní řádové sestry a stále chodil bos. Když ho napomínaly, že si

ubliží, tak je dráždil odpovědí: "Proč bych se obouval? Vždyť Pán Ježíš chodil taky bos a nikomu to nevadilo".

Jeho zdravotní stav se ale zhoršoval a tehdy ho jedna řádová sestra začala přesvědčovat, že by se měl vyzpovídat a přijmout svátost posledního pomazání. I tehdy jí však už na smrt nemocný humorista odpověděl svým způsobem: "Podívejte se, sestro, nač se mám zpovídat podřízenému, když za chvíli už to stejně řeknu šéfovi".

Jaroslav Hašek jako d' Artagnan

Otto Smrček

Před řadou let jsem v Praze slyšel vyprávět pana Jindřicha Kocinu z Lipnice o Jaroslavu Haškovi. Jedna epizoda z jeho vyprávění se mi dodnes vybavuje v paměti, a tak vám ji povím. Svými slovy, avšak jádro věci je pravé. Tedy "pravé" - lidé si často o slavných osobách mnoho navymýšlejí... Ale mně se chce té příhody věřit. A vám? Posuďte sami:

Když jsem v Lipnici jako kluk potkával Jaroslava Haška, zdaleka jsem si ve svých dvanácti třinácti letech neuvědomoval, jaký velikán naší literatury to je. Teprve mnohem později, když už jsem poněkoli káté četl jeho Osudy dobrého vojáka Švejka, mi to začalo docházet. A jedno vám musím říci: nikdo mě nepřesvědčí o tom, že do postavy Josefa Švejka nezaklel Hašek notný kus sebe sama. Mám pro to své dobré důvody, ale řeknu vám jednu příhodu. Už se mi nevybaví, v kterém to bylo roce, jestli to bylo v zimě nebo v létě, ale stále před sebou vidím Haškovu šelmovskou tvář, jak na nás kluky významně pomrkává.

To bylo tak: Jaroslav Hašek znal velice dobře Dumasovy Tři mušketýry, snad je znal dokonce nazpaměť, a jednou, když byl právě bez peněz, nebo to bylo jen z rozmaru, si vzpomněl na tu pasáž, jak si d' Artagnan pochutnával se svými přáteli na víně svého lakomého pana domácího. A protože Hašek věděl, že lipnický hostinský má ve sklepe v lahvích moc dobré víno, a protože byl odjakživa muž činu, tak šel hned k hospodě s kusem provázku, udělal na něm smyčku a začal okýnkem lovit lahve ze sklepa. A dařilo se

mu to, protože lahve byly narovnány ve sklepe právě pod tím okýnkem, a hezky vodorovně jedna na druhé.

Kolik těch lahví tenkrát ze sklepa vytáhl, to se neví, ale jisté je, že dovedl "svým" vínem pohostit celou hospodu. On si totiž to ukradené víno nosil do hospody, kdekomu naléval, i hostinského počastoval, aby prý jednou ochutnal taky něco pořádného, když čepuje pořád samé patoky. Hostinský se moc divil, kde Hašek ty lahve pořád bere, ale že se nechává zvát na své vlastní víno, to ho ani ve snu nenapadlo.

My kluci jsme jednou Haška při tom jeho podařeném kousku viděli. Nechal každému z nás vylovit taky jednu láhev a pak prohlásil, že jsme jeho spoluviníci a že tedy musíme přísahat, že nikomu nic neřekneme, jinak nás potrestá "Černá ruka". Přisahali jsme, ovšem všechny vylovené lahve si vzal samozřejmě Hašek.

A skutečně jsme nikomu nic neřekli, a tak všechno nakonec prozradil hostinskému Hašek sám, když se s ním předtím sázel o to, jestli je možné všechno, co se píše v románech. A jako příklad uvedl lovení vína páně Bonasieuxova ve Třech mušketýrech. Hostinský tvrdil, že to není možné, smyčka z lahve prý sklouzne dřív, než se stačí utáhnout.

"A já říkám, že to jde", hádal se Jaroslav Hašek, "a jak dobře. Ale musej ty flašky ležet vodorovně... Kdepak myslíš, že já jsem bral to víno? Nemáš náhodou flašky uložené taky vodorovně?"

Hostinský chvíli na Haška koukal jako na zjevení, než mu to došlo, pak běžel do sklepa a tam ho mohl trefit šlak, když zjistil, kolik mu těch lahví chybí. Celý rudý vzteky vyletěl ze sklepa a rovnou k Haškovi. Snad by ho roztrhl jako hada, nebýt toho, že mu Hašek zamával před nosem svazkem bankovek a pak mu všechny ty lahve vína do jedné zaplatil.

(Uveřejněno v novinách Cesta Vysočiny /Havlíčkův Brod/, dvojčíslo 51 - 52, 22. 12. 1981)

Pověsti z Havlíčkova Brodu v pramenech a literatuře

(na okraj publikace Havlíčkův Brod v pověstech a historii)

Pavel Rous

Autoři publikace¹⁾ během rešerše literatury a pramenů zjistili a izolovali čtyři desítky samostatných motivů pověstí, zázek, tradic, pověr (dále jen pověstí), reflektujících data (o událostech, objektech a osobách) z minulosti Havlíčkova Brodu. Až na jednu pověst, nahodile přitom zachycenou z ústního podání, šlo o výsledek průzkumu literatury a písemných pramenů. Autoři seřadili pověsti chronologicky zhruba podle toho, o jaké době vyprávějí. Jejich názvy upravili, aby jako orientační hesla co možná jednoznačně vystihovaly námět a obsah. Dosažený výčet samozřejmě není konečný a je otevřen budoucímu doplňování. Účelem jeho zveřejnění včetně odkazů na příslušný zdroj poznání je kótovat stávající meze poznání a usnadnit tak práci eventuálním pokračovatelům.

Přehled pramenů a literatury

P r a m e n y

- 1) anonymní opis z Wiener allgemeine Theaterzeitung, č. 243, r. 1853; SOKA Havl. Brod, sbírka rukopisů, karton č. 1
- 2) Chválová, H.: rukopis pověstí O Kašičkovském domě, 1991; OVM Havl. Brod, Archiv muzea, př.č. 4/93
- 3) Jahodová, A.: Pověsti z Ném. Brodu a okolí, 1891; nestránkovaný rukopis uložený v SOKA Havl. Brod, soukromé archivy, sign. SA XIII/9
- 4) Rosický, J.: rukopis z r. 1852 uložený v SOKA Havl. Brod, sbírka rukopisů, karton č. 1
- 5) Vičzichl, J.: opis Poselkyně... J. F. Beckovského datovaný r. 1767; SOKA Havl. Brod, sbírka rukopisů, kniha č. 4

Literatura

- 6) Ambrož, E. - Blecha, D. (red.): Úplný adresář, dějiny a památnosti královského města Německého Brodu. Německý Brod 1892
- 7) Anonym: Jak se kat rozlobil, Pohofí II (1921 - 1922), č. 2, 1922, 4. str. obálky
- 8) Beckovský, J. F.: Poselkyně starých příběhův Českých aneb Kronika Česká... I. Praha 1700
- 9) Beckovský, J. F.: Labarum triumphale. Vítězná Korauhe Spasitele Světa... Praha 1704
- 10) Bernau, F.: Die Burg Lipnic bei Deutsch-Brod in Wort und Bild, Geschichte und Sage gechildert. Prag 1873
- 11) Brzorádová, A.: O propadlých sochách, Český lid XXIII, 1914, str. 205
- 12) Flajšhans, V. (ed.): Václava Hájka z Libočan Kronika česká I. Praha 1918
- 13) Havlíček, E.: Německobrodské pověsti, Pohofí II (1921-1922), č. 3, 1922, 3. a 4. str. obálky
- 14) Herold, E.: Malebné cesty po Čechách. Naše řeky I. Sázava, Světozor VI, 1872, str. 171
- 15) Horký, E.: Z kraje Šimona kouzelníka. Havlíčkův Brod 1958 (2. vydání)
- 16) Horyna, V.: Perly mezi kamením. Pověsti, báje, lidové vypravování z východních Čech. Hradec Králové 1980
- 17) /Jahodová, A./: Pověsti, in: Ambrož - Blecha (red.) 1892, str. 49 - 73

- 18) Jahodová, A.: Pověsti německo-brodské, Historické rozhledy IV, 1901, 186 - 190
- 19) Jahodová-Kasalová, A.: Pověsti a zázky královského města Něm. Brodu a okolí. Humpolec /1912/
- 20) podle Jahodové-Kasalové, A.: Pověst o smrti německobrodské, Zálesí III, 1921 - 1922, str. 93 - 94
- 21) Krásl, F. - Ježek, J.: Sv. Vojtěch, druhý biskup pražský. Praha 1898, str. 612
- 22) K. T.: Německý Brod (Lidová pověst z Krásné Hory), Pohofí II (1921 - 1922), č. 2, 1922, str. 18 - 19
- 23) Lisická, H.: Zrcadlo starých časů. Pověsti a zázky z českých měst. Praha 1986
- 24) Němec, J.: Městské museum V Německém Brodě v roce 1906. Městské museum v Něm. Brodě III, 1906. str. 3 - 11
- 25) Olša, J. F.: Z dějin a památností Německého Brodu. Německý Brod 1935
- 26) Pecha, J. - Neprakta: Tajemný svět strašidel. Havlíčkův Brod 1992
- 27) Rezek, A. (ed.): J. Beckovský: Poselkyně starých příběhův českých II, sv. 3. Praha 1880
- 28) Sochr, J.: Havlíčkův Brod a staletí. Havlíčkův Brod 1971
- 29) Sochr, P.: Brodská smrt, Vesnické noviny okresu VII, 1958, č. 19 - 20, str. 4
- 30) Solař, J.: Německobrodský gradual, Památky archeologické III, 1859, str. 188 - 189

- 31) Solař, J.: Děkaný chrám Nanebevzetí P. Marie v Německém Brodě, Památky archeologické III, 1859, str. 293 - 297
- 32) Solař, J.: Německý Brod až do prohlášení jeho za královské město r. 1637. Památky archeologické IV, 1860, str. 57 - 65
- 33) Stejskal, M.: Labyrintem tajemna aneb Průvodce po magických místech Československa. Praha 1991
- 34) Šíma-Trojanský, F.: Založení stříbrných dolů. Pověst, Zálesí VI, 1924 - 1925, str. 79
- 35) Šimák, J. V.: Dva příspěvky knihopisné. II. Špalíček lidových písní z doby předtereziánské. Přílohy, Časopis Musea Království českého XCII, 1918, str. 35 - 42, 155 - 165
- 36) Šorm, A.: Morové sloupy a sousoší v Čechách a na Moravě, in: Šorm, A. - Krajča, A.: Mariánské sloupy v Čechách a na Moravě. Příspěvky k studiu barokní kultury. Praha 1939, str. 73 - 293

Přehled pověstí z Havlíčkova Brodu doplněný odkazy:

- 1) O počátku Německého Brodu 12(1541), 8(1700), 5(1767)⁺
⁺znění dochováno u Sochra, J.: Havl. Brod a staletí, 1971, str. 12, 14
- 2) O založení kostela sv. Vojtěcha 17(1892), 21(1898), 19(1912), 25(1935)
- 3) O založení stříbrných dolů 34(1924/1925)⁺
⁺pravděpodobně odvozeno od jihlavské pověsti zaznamenané poč. 17. stol.
- 4) O hojnosti stříbra 8(1700)

- 5) O zvonu Vilém 31(1859)⁺
⁺nejstarší z poměrně dlouhé řady článků, tradujících data, interpretace a domněnky
- 6) O Bělohradě 17(1892)⁺, 19(1912), 15(1958)
⁺pouze stručná zmínka o pomístní tradici
- 7) O bitvě u Německého Brodu a zkáze města 22(1922)
- 8) O Hnátovi 8(1700), 5(1767)⁺, 32(1860), 10(1873), 6(1892), 25(1935)⁺⁺
⁺opis z 8(1700) bez dodatků
⁺⁺podobné znění jako u anonymu in: Trčka, J. (red.): Adresář města Něm. Brodu. Německý Brod 1931, str. 15
- 9) O Hnátovi a Brodské smrti 1(1853), 32(1860), 14(1872), 10(1873), 17(1892), 18(1901), 19(1912), 20(1921-1922), 15(1958), 29(1958), 16(1980), 23(1986), 33(1991), 26(1992)
- 10) O Brodské smrti 1(1853), 10(1873), 17(1892), 18(1901), 25(1935), 29(1958)
- 11) O Hnátově kamení 32(1860), 10(1873), 3(1891), 17(1892)

(další, vesměs stručné zmínky o tzv. Hnátově kamení najde čtenář často na okraji publikovaných textů Hnátovské pověsti)
- 12) O Hnátovských pověrách 4(1852), 10(1873), 3(1891), 17(1892), 25(1935)
(jde celkem o tři pověry)
- 13) O Trčkově knize 30(1859), 10(1873), 3(1891), 17(1892), 19(1912), 25(1935)
- 14) O posledním Trčkovi 6(1892), 17(1892), 19(1912)
(dvě stručná tradovaná tvrzení se ojediněle opakovala i v pozdější literatuře)

15) O paní Trčkové 3(1891), 17(1892), 19(1912), 13(1922), 25(1935)

16) O Ariánech 19(1912)

17) O Kašičkovském domě 2(1991)

18) O zázračném obrazu 31(1859), 3(1891), 17(1892), 24(1906), 19(1912), 13(1922), 25(1935), 15(1958)

(zmínku o kostelní písni na stejné téma má J. M. Hulakovský, Památky archeol. IV, 1860, str. 66)

19) O božích mukách 3(1891), 17(1892), 19(1912), 25(1935), 36(1939)

20) O svatém Ondřeji, patronu města 9(1704)⁺, 31(1859), 17(1892), 19(1912), 25(1935)

⁺zřejmě prvotní předloha

21) O stříbrném řetězu 3(1891), 17(1892), 19(1912), 25(1935), 36(1939)

22) O paní Rajnovské 19(1912)

23) O velkých povodních 35(1714)⁺, 17(1892)

⁺část lidové písně - "noviny"

(dílčí údaje, např. o kamenné hlavě zvané Bradáč, jsou porůznu obsaženy i v další literatuře)

24) O trojkvětém tulipánu a založení nového kostela 3(1891), 6(1892), 19(1912), 25(1935)

25) O trojkvětém tulipánu a zázračné studánce 3(1891), 17(1892), 18(1901), 19(1912), 25(1935)

(kusé zmínky /v další literatuře/ o zázračné nebo léčivé studánce zde neregistruji; nejstarší zmínku má Schaller 1787: Topographie...VI, str.158)

26) O lakomcově návratu ze záhrobí 3(1891), 19(1912), 15(1958), 26(1992)

27) O domu U kozlíčků 3(1891), 17(1892), 19(1912), 25(1935), 15(1958), 26(1992)

28) O původu hřbitovního kostlivce 3(1891), 19(1912), 15(1958), 26(1992)

29) O konci hřbitovního kostlivce 3(1891), 19(1912), 15(1958), 26(1992)

30) O překvapeném katovi 7(1922)

31) O založení gymnázia 19(1912), 15(1958)

32) O nevinně popraveném 3(1891), 17(1892), 19(1912), 25(1935), 15(1958), 26(1992)

33) O nepoctivém pekaři Koudelovi 3(1891), 17(1892), 19(1912), 13(1922), 25(1935), 15(1958)

34) O šileném pekaři Koudelovi 17(1892), 25(1935)

35) O propadlých sochách 11(1914), 33(1991)

36) O bílé čepičce 3(1891), 19(1912), 15(1958), 26(1992)

37) O Brodské smrti a požárech 18(1901)

38) O soše sv. Prokopa 3(1891), 17(1892), 25(1935)

39) O znovunalezení sochy sv. Prokopa 3(1891), 17(1892), 25(1935)

40) O Hnátově duchu 10(1873), 3(1891), 19(1912)

Rukopisný seznam vlastních publikovaných literárních příspěvků, pořízený A. Jahodovou někdy mezi léty 1901 a 1912,²⁾ znamená některá neznámá zveřejnění uvedených pověstí v různých novinách, časopisech apod. Po těchto textech autoři nepátrali, je pravděpodobné, že se v podstatě nebudou lišit od spisovatelčina rukopisu (1891) a obou hlavních vydání (1892, 1912). Přesto pro úplnost uvádím přehled těchto neznámých publikací pověstí, jak si je A. Jahodová poznamenala:

O původu založení postního požehnutí v N. Brodě (tj. O paní Rajnovské) - v *Jihlav. Lístech*

O Nevinně odsouzený (O nevině popraveném) - v *Pravdě*, v *Havlíč. Kraji*

O Brodské smrti (zřejmě O Hnátovi nebo O Hnátovi a Brodské smrti) - v *Pravdě*, *Šolc. kal.*, v *Politice*, v *Sborníku L.*, v *Ladě*, v *Illust. L.*, ve *Vesně*

Večer svato-mikulášský (O Hnátově duchu) - v *Jihlav. L.*, v *Pravdě*, v *Šolc. kal.*, v *Ladě*

O stříbrném řetěze - v *Pravdě*

O paní Trčkové - v *Ladě*, v *Sborníku L.*, v *Pravdě*, v *Jihlav. L.*

Dám u Kozlíčků - v *Pravdě*, v *Havlíč. Kraji*

O Koudelovi - v *Pravdě*, v *Šolc. kal.*, v *Havlíč. Kraji*, ve *Vesně*

O Kostlivci (O původu /konci/ hřbitovního kostlivce) - v *Šolc. kal.*, v *Našem Kraji*

O soše sv. Prokopa - v *Pravdě*

O vrchu Prempíru (O zázračném obraze) - v *Pravdě*

Bělohrad - v *Našem Kraji*

Předmětem průzkumu literatury se staly pochopitelně i knižní tituly, které, jak se nakonec ukázalo, neobsahovaly žádnou pověst dotýkající se Havlíčkova Brodu. I seznam těchto knížek snad bude pro zájemce užitečný:

Altrichter, A.: *Sagen aus der Iglauer Sprachinsel*. Iglau 1920

Beránek, F. V.: *Pověsti z Německobrodské. Německý Brod* (tisk) 1931

Doubek, E.: *Na Sázavě. Ledeč nad Sázavou 1971* (2. rozšířené vydání) /55 pověstí z Posázaví "podle vyprávění starých lidí"/

Grohmann, J. V.: *Sagen-Buch von Böhmen und Mähren 1* (Sagen aus Böhmen). Prag 1863

Lang, M.: *Aus meiner Heimat. Sagen aus der Iglauer Sprachinsel*. Iglau 1905

Lederer, I.: *Sagen und Geschichten aus Böhmen*. Pilsen 1869 /pokrývá pouze záp. Čechy, spec. Plzeňsko/

Sedláček, A.: *Sbírka pověstí historického lidu českého v Čechách, na Moravě i ve Slezsku*. Praha (nedatováno, pravděpodobně 1895)

Šorm, A.: *Pověsti o českých zvonech*. Praha 1926

Venig, A.: *České pověsti*. Praha 1932 (1975 /2. vydání/)

Nepodařilo se získat tyto tituly:

Kopeček, J.: *Lidové pověsti o strašidlech z Posázaví*. Praha 1923

Kraus, A.: *Pověsti z východních Čech*. Praha 1906

Ptáček, A.: *Kutnohorské pověsti*. Kutná Hora 1911 (tento titul se zřetelem k pověsti O propadlých sochách).

Poznámky:

1) Macek, L. - Rous, P.: *Havlíčkův Brod v pověstech a historii* (v tisku)

2) SOKA Havlíčkův Brod, soukromé archivy, sign. SA XIII/21

Z nové literatury o regionu

Adler, J.: Sklářství v okolí Chotěboře, Sklář a keramik 35, 1985, str.82 - 85

anonym: 30 let střední zemědělské školy v Havlíčkově Brodě 1960 - 1990. Havlíčkův Brod (SZeŠ) 1990, 53 str.

anonym: Havlíčkobrodsko. (Pro Okresní úřad v Havlíčkově Brodě vydal REAG Hradec Králové) 1991, nestránkováno
(propagační publikace z ediční řady Československo, obsahující 65 barevných fotozáběrů s popiskami)

Bártl, J. (a kol.): 40 let Jednotného zemědělského družstva Štoky. Štoky (JZD) 1990, 55 str.

Beer, S.- Schremmer, E.- Schulz, T.(red.): Johann - Venzel - Stamitz - Preis 1993 / Cena Jana Václava Stamice 1993. Esslingen, 97 str.

Z obsahu: Stolle, T.: Skladatel Jan Václav Stamitz, (podle Stamitzovy biografie od P. Gradewitze, 1984), str. 64-69

Burney, C.: Tagebuch Meiner Musikalischen Reisen..., Zweyter Band. Hamburg 1773, (reprint a český překlad stránek, týkajících se mj. J. V. Stamice a Německého Brodu), str. 73 - 83

Čapek, J. - Dvořák, T. - Pavlíček, S.: 120 let železnice na Chotěbořsku /1871 - 1991/. Chotěboř (železniční stanice) 1991, 58 str.

Čejka, J. (a kol.): Polná 1242 - 1992. Polná (Městský úřad) 1992, 212 str. (mj. PŘIBYSLAV a okolí)

Dočekal, J. - Menšík, M.: Krajem Jana Žižky a Karla Havlíčka. Přibyslav (FV SPO ČSSR - Met. centrum PO) 1989, 16 str.

Doubek, E.: Světlá nad Sázavou v zrcadle dějin. Praha (nakl. Panorama pro Městský úřad ve Světlé n.S.) 1992, 155 str.

Drašner, F.: Čihošský zázrak ve světle svědeckých výpovědí a dokumentů. Havlíčkův Brod (M.Zavřel) 1990, 55 str.

Dvořáková, Z.: Z letopisů třetího odboje. Praha (J. Hříbal) 1992, 280 str. (mj. JOSEF TOUFAR)

Ebelová, I. - Svoboda, L.: Hradní areál v Ledči nad Sázavou. Castellologica Bohemica 3, 1993, str. 73 - 94

Flegl, M.: Hrad Lipnice v dějinách památkové péče a muzejnictví. Muzejní a vlastivědná práce XXII, 1984, str. 215 - 226

Hájková, R.: Havlíčkobrodsko. Praha (vydavatelství ČTK - Pressfoto), nedatováno, nestránkováno
(propagační publikace; český, německý a anglický text)

Halasová, D.: Bohuslav Reynek. Brno (Petrov) 1992, 126 str.

Hamáčková, V.: Der jüdische Friedhof in Golčův Jeníkov, Judaica Bohemiae XXI, 1985, č.2, str. 95 - 103

Hamanová, R.: Karel Havlíček (1821 - 1856). Literární pozůstalost. Praha (Literární archiv Památníku národního písemnictví) 1987, 80 str.

Hejna, A.: Archeologický výzkum kostela sv. Víta v Zahrádce, okr. Havlíčkův Brod, v zátopové oblasti vodního díla Želivka II. Archeologia historica 5, 1980, str. 323 - 327

Hejna, A. - Benešová, K. - Plátková, Z.: Kostel sv. Víta v Zahrádce u Ledče, Umění XXIX, 1981, str. 399 - 417

Hladík, F.: Svatá Anna u Pohledu. Havlíčkův Brod (M.Zavřel) 1991, 52 str.

Chotěbor, P.: Venkovská feudální sídla a jejich hospodářské zázemí. Archaeologia historica 16, 1991, str. 179 - 186, (mj. NELECHOV na k. ú. Kouty, STRÁTEŽ na k. ú. Nejepín)

Janáčková, J.: Karel Havlíček Borovský. Strmé cesty. (Z listáře, zápisků a vzpomínek sestavila Jaroslava Janáčková). Hradec Králové (Kruh) 1990, 296 str.

Kořán, I.: Raráš a šetek aneb braunovské sochařství východních Čech, in: Matyáš Bernard Braun 1684 - 1738 /Studie a materiály 4/. Praha (Národní galerie) 1988, str. 104 - 120, obr. 70 - 89, (mj. HAVLÍČKŮV BROD, POHLED, ŮHROV)

Koubský, M.: Průvodce expozicí partyzánské brigády Mistr Jan Hus v Leškovcích. Havlíčkův Brod (okresní muzeum OVVS) 1987, 71 str.

Kroupa, P.: O gotické architektuře v horním Posázaví, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka, r. 30/2, 1989, str. 119 - 132, (mj. DOLNÍ MĚSTO, HNĚVKOVICE, KOŽLÍ, LEDEČ N. S., LOUKOV, SKUHROV, ŠTOKY)

Kuthan, J.: Počátky a rozmach gotické architektury v Čechách /K problematice cisterciácké stavební tvorby/. Praha 1983, (mj. POHLED, str. 173 - 179)

Lebdušková, L. - Pavlíček, S. (redd.): Staré pověsti z Chotěbořska. Listy Městského muzea v Chotěboři (zvláštní vydání). Chotěboř 1992, 19. str.

Medlík, V. - Tuček, V. - Zajícová, J. - Zvěřina, V.: Chotěboř a okolí / Vlastivědný průvodce. Chotěboř (Městské muzeum ve spolupráci s MěstNV) 1987, 15 str.

Měřinská, J.: Krucemburk - Křížová. Pohled do historie a současnosti městečka. Křížová 1991, 27 str.

Mlejnek, J. (red.): Bohuslav Reynek / Blázen jsem ve své vsi. Proglas, roč. II, č. 1, 1991, str. 57 - 86

Novák, V. - Zborovská, Z.: Havlíčkovobrodsko. Havlíčkův Brod, nedatováno, nestránkováno
(propagační a informační publikace se stručným přehledem

pamětihodností a přírodopisnou charakteristikou; český, německý a anglický text)

Plaček, M.: Revizní povrchový průzkum zřícenin Sokolova a Nových Hradů, Sborník Společnosti přátel starožitností 3, 1992 (Praha), str. 129 - 134, (SOKOLOV na k. ú. Horní Sokolovec)

Pleva, F. - Těšínský, J.: Ledec nad Sázavou a okolí /Turistický průvodce/. Ledec nad Sázavou (Městský úřad, Svaz důchodců ČR) 1991, 60 str.

Podrázský, R.: Přibyslav. Přibyslav (Městský úřad), nedatováno, nestránkováno

Pošváf, J.: O stříbrných horách na Brodsku, Studie z dějin hornictví 11, 1981, str. 118 - 126

Rous, P.: Tábořský vůdce Petr Hromádka z Jistebnice v Chotěboři, in: Almanach Městského muzea v Chotěboři. Chotěboř (Městské muzeum) 1985, str. 13 - 25

Rous, P.: Soupis sklářských hutí a rafinerií na Havlíčkovobrodsku I. Havlíčkův Brod (okresní muzeum) 1990, 54 str.

Rous, P.: K vývoji hutního sklářství na Havlíčkovobrodsku, Historické sklo 1. Sborník pro dějiny skla, 1991, str. 17 - 19

Sedm století Havlíčkovy Borové / Sborník k sedmistému výročí první historické zmínky o Havlíčkově Borové. Havlíčkova Borová (MNV, JZD ČSSP) 1989, 60 str.

Obsah: Janáčková, J.: Karel Havlíček v Borové, str. 39 - 48

Rous, P.: Havlíčkova Borová, str. 7 - 37

Kraučuková, Z. - Navrátil, J.: Jednotné zemědělské družstvo Československo-sovětského přátelství se sídlem v Havlíčkově Borové, str. 49 - 60

Sládek, M.: Dějiny voroplavy v Posázaví do konce 18. století, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka, sv. 32, 1992, str. 95 - 108, (mj. LEDEČ N. S. a okolí)

Slanina, J. - Vališ, Z.: *Generál Karel Kutlvašr*. Praha (Naše vojsko) 1993, 157 str.

Smrček, O.: *Stoletá tradice hutnictví a železářské výroby v horním povodí Doubravy a okolí*, in: *Historie a současnost slévárny Nové Ransko - provozu národního podniku Chotěbofské strojírny* (Informační bulletin 21 - 1985), str. 8 - 9

Sochr, J. - Sochrová, M.: *Havlíčkův Brod a okolí*. Havlíčkův Brod (Městský úřad) 1992, 141 str.

Sommer, J.: *Věž kostela v Křižové, Památky a příroda* ^C1989, str. 605 - 607

Sommer, J.: *Strop lodi kostela v Havlíčkově Borové, Zprávy památkové péče* 3/1992, str. 22 - 23

Štrossová, I - Vacina, L.: *Jan Zrzavý (1890 - 1977). Výběrová bibliografie k stému výročí narození*. Havlíčkův Brod (Okresní knihovna za spolupráce Státní vědecké knihovny v Hradci Králové) 1990, 48 str.

Tichý, J.: *Obrana národa na Chotěbofsku*. Havlíčkův Brod (Okresní vlastivědné muzeum), 1992, 49 str.

Tichý, J.: *17. listopad 1939 a Havlíčkobrodsko*. Havlíčkův Brod (Okresní vlastivědné muzeum) 1993, 62 str.

Tučková, E.: *Zdenek Rykr (1900 - 1940). Nebezpečná cesta od očí do nitra*. Chotěboř (Městské muzeum) 1990, 16 str., (katalog výstavy)

Urban, J.: *Lichtenburkové /jejich postavení v českých dějinách doby předhusitské/, Heraldika a genealogie XXV, 1992, č. 3-4, str. 185 - 304*

Vácha, J.: *Karel Havlíček Borovský. Průvodce expozicí v rodném domě v Havlíčkově Borové*. Havlíčkův Brod (Okresní vlastivědné středisko - odd. muzea) 1986, 12 str.

Zpravodaj II. ročníku S Dálkoplazem za posledním puchýřem / 100 let organizované turistiky v Havlíčkově Brodě 1892 - 1992. Havlíčkův Brod (Klub českých turistů, klub Dálkoplaz) 1992, nestránkováno

*Z obsahu: anonym: Historie a současnost O KČT Havlíčkův Brod
anonym: Havlíčkův Brod*

O B S A H :

Ladislav Macek: Přehled územně-správního vývoje okresu Havlíčkův Brod od roku 1850	1
Ivo Knap: Albert Friederich Riedl / Pohled do života jednoho německobrodského občana	50
Eduard Doubek: Zdeněk Matěj Kuděj a Jaroslav Hašek ve vzpomínkách	58
Otto Smrček: Jaroslav Hašek jako d'Artagnan	65
Pavel Rous: Pověsti z Havlíčkova Brodu v pramenech a literatuře	67
Z nové literatury o regionu	76

H a v l í č k o b r o d s k o

Vlastivědný sborník, svazek č. 8 (nultý nečíslovaný svazek sborníku
stejněho názvu vydalo Okresní muzeum v Havlíčkově Brodě v roce 1971).

Vyobrazení na obálce: výsek z mapy Čech ("Historische Karte vom
Königreiche Böhmen") z r. 1797; SOkA Havlíčkův Brod, Sbírká map
a plánů, MP VII/24

Vydalo Okresní vlastivědné muzeum a Státní okresní archiv
v Havlíčkově Brodě v roce 1993.

Náklad 150 ks, cena 20,- Kč